

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

Ἀποφειτικόν
Περιοδικόν

29
30

ἈΘΩΝΙΚΗ
ΨΥΧΙΑΚΗ ΚΙΒΩΤΟΣ

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἐπεύθυνος: ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ

ΣΥΝΤΗΡΕΙΤΑΙ ΔΙΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Ἐπιστολαί: ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ ΜΟΝ. ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΝ, ΚΑΡΥΑΣ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

Βαλαωρίτου 14, Τηλέφ. 536.910, Θεσσαλονίκη

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τοῦ παρόντος	1
Ὁ νέος Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους	2
Τοῦ ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς, τὰ Ρ' Κεφάλαια	5
Περὶ μίαν θεολογικὴν μελέτην	9
Ἡ «Μυσταγωγία» τοῦ ἁγίου Μαξίμου	18
Περὶ τῆς μακαρίας προσευχῆς	19
Ἐρως θεῖος	21
Ἐκατοντὰς δευτέρα περὶ ἀγάπης	23
Βιβλιοκρισίαι	25
Ἀθωνικὰ σχόλια καὶ κρίσεις	28
Ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς «Α.Δ.»	32

Ἰθωνικοὶ Διαλόγοι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 29 - 30 ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ 1975

Ἡ Ἐκκλησία

Ἐνώπιον τοῦ Παρόντος

ΞΕΧΝΟΥΜΕ ΣΥΝ-
ΗΘΩΣ διὲν εἶναι ἡ
πρώτη φορά εἰς τὴν
ἱστορίαν, κατὰ τὴν ὁ-
ποίαν ἡ ἀνταρσία
κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐκ-
ρήγνυται μὲ τόσην
βίαν. Ὁλόκληρος ὁ
κομμουνισμὸς τρέφεται μὲ τὸ ἀντιθεϊκὸν
αὐτὸ πῦρ, μὲ τὸ ἑωσφορικὸν αὐτὸ μένος.
Ἡ μία γενεὰ μετὰ τὴν ἄλλην παρασύρε-
ται ἀπὸ τὸν θανάσιμον αὐτὸν πειρασμὸν.
Δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε τὸ οὐδέτερον
εἰς τὸν κόσμον ἀκόμη καὶ τὰ πλέον κοι-
νά, τὰ πλέον καθημερινά, τὰ πλέον τετριμ-
μένα πράγματα ἔχουν γίνεαι ἀντικείμενον
διαμάχης μεταξὺ Χριστοῦ καὶ Ἀντιχρί-
στου. Τὰ πάντα συζητοῦνται, ἀμφισβη-
τοῦνται, ξεσχιζοῦνται καὶ πρέπει κανεὶς,
κάθε στιγμήν, νὰ τὰ διαμφισβητῇ ἀπὸ τὰς
χειρας τοῦ Ἀντιχρίστου. Διότι ὁ τελευ-
ταῖος ἐγείρει ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν πάντων,
προσπαθεῖ νὰ θέσῃ τὴν ἠδελυρὰν σφραγί-
δα του ἐπὶ παντὸς πράγματος* καὶ ἐξ ἀ-
φορμῆς παντὸς πράγματος μᾶς θέτει ἐνώ-
πιον τοῦ διλήμματος: πίστις ἢ ἀπιστία;
Αὐτὸ τὸ ἦ ἔχει κατανηθῆσι πλέον πύρινον,
φλόγινον. «Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ
ἔστιν». Ἡ Ρωσικὴ Ἐπανάστασις ἀπεκά-
λυψε, σχετικῶς μὲ τὴν ρωσικὴν ψυχὴν,
μίαν σκληρὰν καὶ τρομερὰν ἀλήθειαν ἐ-
φανέρωσεν ὅλην τὴν ἀβυσσον τῆς ἀπιστίας
καὶ τῆς μακρᾶς ἀρνήσεώς της, τῆς δια-
βολικῆς κατοχῆς καὶ τῆς ἀμαρτωλῆς ἀ-
ποσυνθέσεώς της. Ἡ ρωσικὴ ψυχὴ ἀπε-
δείχθη δηλητηριασμένη, ἀναστατωμένη,
καταξέσχιωμένη. Γοητευμένη καὶ κατεχο-
μένη ἀπὸ τὸν Διάβολον, θελγομένη ἀπὸ

τὰς ἀμφιβολίας καὶ τὰς ἀνταπάτας της, ἡ
ψυχὴ αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θερα-
πευθῆ καὶ νὰ ἀνακηθῇ τὴν πνευματικὴν
δύναμιν της παρὰ μόνον διὰ μιᾶς ὑπεραν-
θρώπου προσπάθειας κατηχήσεως, δι' ἐ-
νὸς γιγαντιαίου ἔργου φωτισμοῦ της μὲ
τὸ φῶς τοῦ χριστιανικοῦ λόγου, τοῦ λό-
γου τῆς εὐαγγελικῆς καὶ τῆς ἀληθείας,
τοῦ λόγου τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Δυνά-
μεως. Ἡ στιγμή φθάνει — ἡ μᾶλλον ἔχει
ἤδη φθάσει — κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀγὼν
διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων θὰ διεξά-
γεται «ἐν ταῖς πλατείαις». Εἶναι ἡ στιγμή
κατὰ τὴν ὁποίαν κάθε ζήτημα γνώσεως
καὶ ζωῆς πρέπει νὰ ἔχη καί, ἐὰν δὲν ἔχη,
νὰ λάβῃ τὴν χριστιανικὴν του ἀπάντησιν,
νὰ ἐνταχθῇ μέσα εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὸ
πλήρωμα τῆς χριστιανικῆς ὁμολογίας. Εἴ-
ναι ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ θεολογία
πᾶναι νὰ εἶναι «ἰδιωτικὴ ὑπόθεσις», ζή-
τημα διὰ τὸ ὅποῖον ὁ κανεὶς εἶναι ἐλεύ-
θερος νὰ ἐνδιαφέρεται ἢ νὰ ἀδιαφορῇ ἀ-
ναλόγως τῶν ἱκανοτήτων, τῶν κλίσεων
καὶ τῶν διαθέσεών του. Κατὰ τὴν ὥραν
αὐτὴν τοῦ πειρασμοῦ καὶ τῆς κρίσεως ἡ
θ ε ο λ ο γ ί α γ ί ν ε τ α ι π ᾶ λ ι ν
κ ο ι ν ὸ ν ὑ π ὸ θ ε σ ι ς, δ η μ ὀ σ ι ο ν
ἔ ρ ο ν, μ ί α γ ε ν ι κ ῆ κ α λ ι κ α
θ ο λ ι κ ῆ ἰ ε ρ α π ο σ τ ι ο λ ῆ. Ὅλοι
ἔχουν καθήκον νὰ λάβουν τὰ ὅπλα. Ζῶμεν
εἰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας ἡ θεολογικὴ
σιωπὴ, ἡ ἀμηχανία, ἡ ἀβεβαιότης, ἡ ἔλ-
λειψις συνοχῆς καὶ διαρθρώσεως εἰς τὴν
μαρτυρίαν ἰσοδυναμοῦν μὲ προδοσίαν, μὲ
φυγὴν ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.

* Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ μελέτης τοῦ π. Γ. Φλωρόφσκυ εἶναι λίαν ἐπίκαιρον δι' ἡμᾶς, ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Ἔθνος.

Ο ΝΕΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΡΑΣ ΥΠΟΘΕ-
ΣΙΝ ἀπετέλεσεν διὰ
τοὺς ἀγιορείτας Μο-
ναχοὺς ὁ διορισμὸς
ὡς διοικητοῦ τοῦ
Ἁγίου Ὄρους τοῦ
καθηγητοῦ τῆς Θεο-
λογικῆς Σχολῆς τοῦ

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δημη-
τρίου Τσάμη. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διότι
ὁ ἱερός ἡμῶν τόπος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀπο-
φύγῃ τὴν ταλαιπωρίαν μὲ τινὰς προκατό-
χους του — πλὴν τοῦ προηγουμένου, ὅ-
στις ἐπέδειξε ποίαν τινα ἐπαινετὴν κα-
τανόησιν — ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος
ὅτι εἶναι Θεολόγος, μὲ συγγενῆ, ὡς εἴ-
πωμεν, ψυχολογίαν πρὸς τοὺς Μοναχοὺς,
ὅποτε ἐλπίζεται ὅτι θὰ ὑπάρξῃ κοινὴ
γλώσσα συνεννοήσεως.

Πράγματι, τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι μία
περιοχὴ ἰδιαζούσης μὲν Ἐκκλησιαστικῆς
μορφῆς, πλὴν θαυμάσια πρακτικῶς καὶ
«θεωρητικῶς» θεολογικῆς. Καὶ φυσικὰ
ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Πολιτείας, μὲ τὰς ἔ-
σιτω περιορισμένας ὑπὸ τοῦ ἀδιοικητή-
του δικαιοδοσίας του, θὰ ἔδει νὰ γνωρίζῃ
τὴν γλῶσσαν τῶν ἀναχωρητῶν ἐκ τοῦ κό-
σμου, νὰ κατανοῇ τὸ πνευματικόν των κλί-
μα καὶ τὴν κατενθρομένην ὑπὸ τῆς μα-
κροαἰώνου μοναστικῆς παραδόσεως συνεί-
δησίν των, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρι-
νῇ τὴν σημασίαν τοῦ Μοναχισμοῦ ἐντὸς
τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν μεγάλην ἀποστο-
λὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἰς τὸν κόσμον.
Ἀηλάθῃ νὰ εἶναι, αὐτὸ ποὺ λέγομεν, ὁ
κατάλληλος ἄνθρωπος.

Ὁ νέος λοιπὸν διοικητὴς διαθέτει αὐ-
τὰς τὰς προϋποθέσεις ὄχι ἀπλῶς διότι εἶ-
ναι διδάσκαλος τῆς Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ
διότι γνωρίζει τὴν ἀσκητικὴν καὶ μονα-

στικὴν φιλοσοφίαν ὡς ἐξειδικευμένος εἰς
αὐτὰς, ὅπως μαρτυροῦν αἱ ἐπιστημονικαὶ
ἐργασίαι του. Ἄλλοσιε ἐμνήθη εἰς τὸν
Μοναχισμὸν καὶ μάλιστα τὸν ἀγιορειτικὸν
μεθ' ὅλων τῶν ἰδιοτυπιῶν του ἐξ ἐπα-
φῆς, ἐκ τῶν φοιτητικῶν του εἰσεύι χρό-
νων, ὅτε ἤρχισε τὰς μελέτας του εἰς τοὺς
χειρογράφους κώδικας τῶν μοναστηρια-
κῶν βιβλιοθηκῶν, μετέχων εἰς τὸν τρό-
πον ζωῆς τῶν τε Κοινοβίων καὶ τῆς ἐν
Ἐρήμῳ ἡσυχαστικῆς ζωῆς. Ὅλα αὐτὰ
σημαίνουν, ὅτι τελεῖ ἐν γνώσει ἴσους τῆς
κατὰ θεωρίαν μοναστικῆς πνευματικότη-
τος, ὅσον καὶ τῶν ἱστορικῶν σιγμῶν τοῦ
Ἁγίου Ὄρους, καθ' ὧς ἐκλήθη νὰ προσ-
φέρῃ τὰς ἀπηρεσίας του.

Διὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀπετέλεσε θέ-
βαια εὐάρεστον ἐκπληξίν ἢ τοποθέτησις
Θεολόγου ἀντὶ νομικοῦ ὡς ἐκπροσώπου
τοῦ Κράτους. Δὲν γνωρίζομεν πῶς ἐσκέ-
φη ἐν προκειμένῳ ἢ Πολιτεία, ἢ ὁποία
— ὡς ἐπληροφορηθήμεν μᾶλλον ἐγκύ-
ρως — προτίθεται ὅπως τοῦ λοιποῦ ἐκ-
προσωπῆται ὑπὸ Θεολόγων. Πάντως δυ-
νάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀπόφασίν
της αὐτὴν καὶ τὴν πρόθεσίν της ὡς πο-
λιτικὴν πράξιν ὀρθολογισμοῦ καὶ φρονή-
σεως. Ἐκφράζομεν δὲ τὴν εὐχὴν ὅπως
ἐπιδείξῃ συνέπειαν εἰς τὰς προθέσεις
της, αἱ ὁποῖαι τὴν ἤγαγον εἰς τὴν ἐπιλο-
γὴν τοῦ κ. Τσάμη, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀή-
θως αἰγλήεσαν ἔμφασιν ποὺ ἔδωκεν εἰς
τὸ γεγονός, ὥστε ἢ ἐν Καρναῖς ἐγκατά-
στασις του νὰ συνοδευθῇ ὑπὸ τῆς κο-
σμικῆς καὶ πολιτικῆς λαμπρότητος.

Πράγματι, ὑπὸ τοὺς χαριστόνους ἡ-
χους τῶν ἐπιτεχνῶν κωδωνοκρουσιῶν τοῦ
ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, ἢ Ἱ. Κοινό-
της τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἡγουμένου τοῦ
ἀγίου Πρωτεπιστάτου, ὑπεδέχεται τὸν Ὑ-

πουρογόν Βορ. Ἑλλάδος κ. Μάρτην, τὸν ὑφυπουργὸν Οἰκισμοῦ κ. Μπίρη, τὸν καθηγητὴν κ. Τσάμη, ἕνα στρατηγὸν καὶ ἕνα συνταγματάρχην τῆς Χωροφυλακῆς καὶ μίαν σχεδὸν εἰκοσάδα ἀναπτέρων ὑπαλλήλων καὶ δημοσιογράφων.

Ἀφοῦ ἐνράλη δοξολογία καὶ ἀνεπέμψθησαν εὐχαὶ ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους, ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Κοινότητος προσεφώνησεν ὡς ἐξῆς τοὺς ἐπισήμους:

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης τῶν εἴκοσιν Βυζαντινῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους σὰς ὑποδέχεται μὲ ἀισθήματα βαθυτάτης ἐκτιμῆσεως, σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, ὅχι μόνον ὡς ἐπιλεκτὰ πρόσωπα τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκπροσώπους μᾶς ἐπ' αἰσίσις καταβαλλομένης Ἐθνικῆς προσπάθειάς διὰ τὴν ἱστορικὴν πορείαν τοῦ Ὁρθοδόξου ἡμῶν Γένους.

Τεκμήριον δὲ τῶν ὑψηλῶν ἀρχῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας διαπνέεται ἡ παρούσα Κυβέρνησις ἀποτελεῖ καὶ ἡ μὲ ὀρθολογικὰ κριτήρια ἐκλογὴ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δημητρίου Τσάμη, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὡς διοικητοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Πράγματι, τὸσον τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου Διοικητοῦ, ὡς ἡμαγιορεῖτου ἐκ τῶν φοιτητικῶν αὐτοῦ χρόνων, ὅσον καὶ ἡ Θεολογικὴ ψυχολογία του, δὲν τὸν φέρουν ἀπλῶς ἐγγύτερον πρὸς τὸ μοναστικὸν πολίτευμα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλὰ δημιουργοῦν καὶ τὸ εὐνοϊκώτερον πνευματικὸν κλίμα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐνταῦθα ἀποστολῆς του.

Συγχαίρομεν διὰ τοῦτο καὶ εὐγνωμονοῦμεν τὴν σεβαστὴν ἡμῶν Κυβέρνησιν καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι αἱ σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἁγίου Ὁρους ὅχι ἀπλῶς θὰ προαχθοῦν, ἀλλὰ καὶ ἡ παρούσα στιγμή θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀπαρκῆν θετικῆς δημιουργίας, μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀγιορειτικῆς παραδόσεως.

Κατόπιν τοιούτων εὐοίωνων προϋποθέσεων ἐπιτρέπεται τάχα νὰ διερωτηθῶμεν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις σεβασθῇ τὰ pronόμια καὶ τὸ αὐτοδιοίκητον καθεστῶς τοῦ Ἁγίου Ὁρους; Ἡ δὲ παρουσία κλιμακίου ἐξ Ὑπουργῶν δίδει ἰδιαίτεραν ἔμφασιν εἰς τὸ συγκεκριμένον ἐνδιαφέρον τῆς ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Καὶ ὑπὸ τὰς αἰσιοδόξους αὐτὰς σκέψεις χαιρετίζομεν Ὑμᾶς ἐξοχώτατοι κύριοι Ὑπουργοὶ καὶ κύριε Διοικητὰ καὶ εὐχόμεθα, ὅπως ἡ Κυρία Θεοτοκὸς Μαρία, ὡς προστάτης καὶ Ἐφορος τοῦ

Ἁγίου Ὁρους, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν δόξαν τῆς Ὁρθοδοξίας, φωτίξῃ Ὑμᾶς εἰς τὴν ὑψηλὴν διακονίαν σας καὶ βοηθῇ εἰς πᾶν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἔργον, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους.

Ὡς εὖ παρέστητε εἰς τὸν Ἱερὸν ἡμῶν Τόπον.

Μετὰ τὴν ἀντιφώνησιν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Βορ. Ἑλλάδος, ἐκφράσαντος τὴν θαδεῖαν ἐλλάδειάν του πρὸς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ διαβεβαιώσαντος τοὺς ἀγιορειτὰς Πατέρας περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰ θέματα ποὺ τὸ ἀπασχολοῦν, τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ νέος Διοικητὴς, ὅστις εἶπε τὰ ἀκόλουθα, αἵτινα δίδουν τὸ μείζον τῶν σκέψεων, τῶν προθέσεων καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸ Ἅγιον Ὅρος, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐπιτυχῶς εἶπε, ἀπροβάλλει πρᾶγματι ὡς προπύργιον τῆς Ὁρθοδοξίας».

Ἐῖναι ἀδύνατον νὰ μὴ νοιώσῃ, ὅποιος ἐγαλουκίθῃ μὲ τὸ ζῶν ὕδωρ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως, βαθυτάτην συγκίνησιν καὶ κατάνυξιν, ἐρχόμενος εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς προσευχῆς, εἰς τὸ οἰκητήριον τῆς ἁγίας ζωῆς καὶ μάλιστα εἰς τὸ Πρωτάτον, τὴν «Καθέδραν τῶν Γερόντων».

Αὐτὴ ἡ συγκίνησις καὶ αὐτὴ ἡ κατάνυξις δὲν ἀπορρέουν ἐκ τῶν ἀνυπερβλήτων φυσικῶν καλλονῶν ποὺ μᾶς περιβάλλουν, οὔτε ἐκ τῆς θεᾶς τῶν ἐπιβλητικῶν αὐτοκρατορικῶν μονῶν, οὔτε ἐκ τῶν πολυτίμων θησαυρῶν ποὺ συνεκέντρωσεν ἡ εὐλάβεια τῶσον αἰῶνων καὶ περιεφρούρησεν ἡ εὐσέβεια καὶ ὁ μύθος τῶν μοναχῶν.

Ἡ κατάνυξις καὶ ἡ συγκίνησις αὕτη διὰ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς ἔχουν ὡς πρωταρχικὴν πηγὴν τὴν αἴσθησιν, ὅτι ζῆ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἐμφύχων εἰκόνων του καὶ ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶναι τῷ ὄντι τόπος ἅγιος. Εἰς τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας διασώζεται ἡ γνησία παράδοσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία ὡς φάρος τηλαυγῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν καθοδηγεῖ τοὺς ὀρθοδόξους νὰ ἀνέρχωνται τὰς βαθμίδας τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐλέγχει μετὰ παρηρησίας τὰς τάσεις, ὁσάκις ἐμφανίζονται, πρὸς ἐκκοσμίκευσιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῶν πατρίων.

Οὕτω διὰ τῆς διτλῆς ταύτης προσφορᾶς τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλη-

σίας, οικοδομείται ἐν ἡμῖν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἢ «ἐπὶ τὰ θελτίψ μετακόμῃσι» καὶ τίθεται φραγμὸς μέγας εἰς τὴν προπάθειαν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι, ὀχυροῦμενοι ὄπισθεν τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν ἀλλαγῶν, ἀπαιτοῦν ἀλλαγὰς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, οικοδομοῦντες οὐκ ἐπὶ «τοῦ θεμελίου Χριστοῦ», ἀλλ' ἐπὶ τῶν αὐθαιρέτων καὶ ὑποκειμενικῶν δοξασιῶν των περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας.

Διὰ τοῦτο τὸ Ἅγιον Ὑρος προβάλλει πρᾶγματι ὡς τὸ προπύργιον τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰς τὸν ἅγιον αὐτὸν τόπον κατὰ τρόπον θαυμαστὸν συνυπάρχουν ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀποκαλύψεως καὶ ἡ ἀδιάλειπτος βίωσις τῆς. Ἐνταῦθα διατηρεῖται κατὰ τρόπον ἀρμονικὸν ἡ σχέσις μεταξὺ τοῦ «μένειν» καὶ τοῦ «περιπατεῖν» ἐν Χριστῷ, κατὰ τὴν ὁρολογίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Ἐνταῦθα, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Πατέρων, ἡ κίνησις καὶ ἡ στάσις ἢ ἡ πράξις καὶ ἡ θεωρία περικυροῦν ἀλλήλας καὶ συνιστοῦν τὸ ὑπέρλογον μυστήριον, τὸ ὅποιον δίδει εἰς τοὺς κοινωνοῦντας αὐτὸ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς ὀρθῆς πορείας.

Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι «ἔχομεν τὸν θησαυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἐν ὄστρακίνοις σκεύεσι». Καὶ ἐκ τοῦ ὄστρακίνου τούτου στοιχείου τῆς φύσεως μας δημιουργοῦνται ἐνίοτε προβλήματα καὶ δυσκολία. Τὰ προβλήματα ταῦτα μολοῦντι εἰς τὸν ἱερὸν αὐτὸν τόπον εἶναι συνήθως ὀλίγα εἰς ἀριθμὸν ἐν τούτοις εἶναι σοβαρότατα εἰς περιεχόμενον, λόγῳ τοῦ πνευματικοῦ των ὑποβάθρου, ὅπως εἶναι φυσικὸν διὰ τὸν τόπον τούτον. Ἡ λύσις ὅμως τούτων πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν παράδοσιν τοῦ Ἁγίου Ὑρους καὶ εἰς τὰς παγίας καὶ μακραίωνας σχέσεις του μὲ τὸ σεπτὸν κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Πρῶθυμος ἄρωγος εἰς τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν θὰ εἶναι καὶ ἡ Πολιτεία.

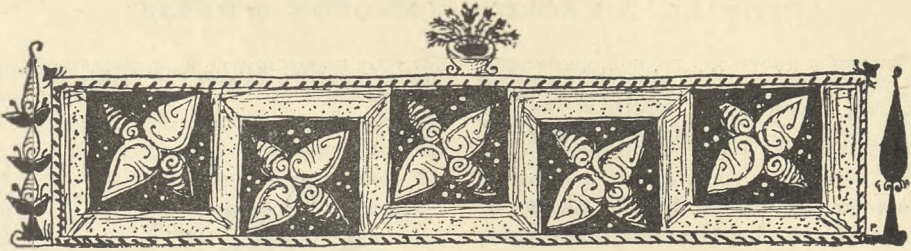
Ἦδη εἶναι καιρὸς νὰ γεφυρωθοῦν τὰ χάσματα, νὰ ἐπανακτηθῇ ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ νὰ πρυτανεύσῃ ἡ ἀνιδιοτελεῆς ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, παραμερίζουσα τὰς σκοπιμότητας, τὰς διαιρέσεις, τὴν διχνοσίαν καὶ τοὺς φανατισμούς. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἁγίου Ὑρους εἶναι τεραστία. Ἡ πολιτεία αὕτη, ἡ «ἐπάνω Ὑρος κειμένη», εἶναι ἡ γνησιότερα καὶ ἀσφαλεστέρα ἐλπίς τῆς Ὁρθοδοξίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ὅ,τι καὶ ἂν γίνῃ διὰ τὸ Ἅγιον

Ὑρος, εἶναι ὀλίγον.

Προσωπικῶς ἐπιθυμῶμεν νὰ ἔλθωμεν καὶ νὰ διακονήσωμεν εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ὡς εἰς τῶν ἁπλῶν προσκυνητῶν. Θὰ γνωρίζετε ἴσως, Σεβαστοὶ Πατέρες, ὅτι δὲν εἴμεθα πρόσφατοι ἢ περιστασιακοὶ φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὑρους, ἀλλὰ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἴχομεν τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ νὰ προσεγγίσωμεν τὴν πατερικὴν σοφίαν καὶ βραδύτερον, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, νὰ ἐργασθῶμεν εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἱερῶν Μονῶν μὲ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν ἀγάπην σας. Τὴν πρότασιν δέ, ὅπως ἀναλάβωμεν τὴν πολιτικὴν Διοίκησιν τοῦ Ἁγίου Ὑρους, ἐδέχθημεν κατόπιν πολλῶν διαταγῶν καὶ παροτρύνσεων, διότι δὲν ἀγνοοῦμεν τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς οὔτε τὴν πτωχεῖαν τῶν δυνάμεών μας. Ἐὰν δὲ τελικῶς ὑπερενικήσωμεν τοὺς διαταγμούς, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Ἅγιον Ὑρος καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ εὐρωμεν ἄρωγόν καὶ τὴν ἰδικὴν σας πατρικὴν ἀγάπην. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνω τὰ καθήκοντα μου, ζητῶ μαζὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἰδικὴν σας εὐλογίαν, τὴν εὐχὴν καὶ τὴν προσευκὴν σας, διὰ νὰ γίνῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν, πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Εἰς ταῦτα δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν μὲ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ὄντως θὰ εὐρῇ «ἄρωγὸν τὴν πατρικὴν μας ἀγάπην», τὰς «εὐχὰς καὶ τὴν προσευκὴν μας», διὰ νὰ γίνῃ «πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν, πρὸς δόξαν Θεοῦ».

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΦΩΤΙΚΗΣ ΤΑ Ρ' ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ιδ'

ΕΝ ΑΙΣΘΗΣΕΙ καρδίας ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ἐγνωσται ὑπ' αὐτοῦ ὅσον γάρ τις ἐν αἰσθήσει τῆς ψυχῆς παραδέχεται τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τοσοῦτον γίνε-

ται ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ. Διὸ λοιπὸν τοῦ φωτισμοῦ τῆς γνώσεως ἐν ἔρωτί τι-
νι σφοδρῶ ὁ τοιοῦτος ὑπάρχει, ἄχρις ἂν αὐτῆς τῆς τῶν ὁστέων αἰσθήσεως αἰσθη-
ται, οὐκέτι εἰδὼς ἐαυτὸν, ἀλλ' ὅλος ὑπὸ τῆς ἀγάπης ἠλλοιωμένος τοῦ Θεοῦ. Ὁ τοιοῦτος δὲ καὶ πάρεστιν ἐν τῷ βίῳ καὶ οὐ πάρεστιν ἔτι γὰρ ἐνδημῶν τῷ ἐαυτοῦ σώματι ἐκδημεῖ διὰ τῆς ἀγάπης τῇ κινήσει τῆς ψυχῆς ἀπαύσιως πρὸς τὸν Θεόν. Ἄνευδότης γὰρ λοιπὸν διὰ τοῦ πυρὸς τῆς ἀγάπης τὴν καρδίαν καιόμενος ἀνάγκη τινὶ πόθου κεκόλληται τῷ Θεῷ, ὡς ἐκοιτᾷς ἀπαξ τῆς ἐαυτοῦ φιλίας τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ. «Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, φησὶν, Θεῷ, εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν».

ἀ π ὀ ὀ σ ι ς

Ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾷ μὲ αἰσθησὶν καρδίας τὸν Θεὸν ἔχει γνωσθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Καθ' ὅσον δὲ δέχεται κανεὶς μὲ αἰσθησὶν ψυχῆς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ τόσον αὐξάνει μέσα του τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ διατελεῖ εἰς κατάστασιν σφοδροῦ ἔρωτος, ὅπως γνωρίσῃ τὸν Θεὸν μὲ τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως, μέχρι σημείου, ὥστε νὰ αἰσθηθῆ τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν αἰσθησὶν τῶν ὁστέων του. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ὁλόκληρος ἠλ-

λοιωμένος ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, εὐρίσκεται εἰς ἐκστατικὴν κατάστασιν καὶ γι' αὐτὸ ἔχει χάσει, κατὰ κάποιον τρόπον, τὴν συνειδησὶν τοῦ ἑαυτοῦ του. Αὐτὸς καὶ εἶναι στὸν κόσμον αὐτὸν καὶ δὲν εἶναι. Διότι παρ' ὅτι εὐρίσκεται ἐδῶ μὲ τὸ σῶμα του, ἐν τούτοις ζῆ ἔξω τοῦ κόσμου, ἐν Θεῷ πάντοτε, μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης ποῦ κινεῖ πρὸς αὐτὸν τὴν ψυχὴν του. Καιόμενος εἰς τὴν καρδίαν του χωρὶς ὕφρσιν ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης, ἔχει ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ μὲ ἰσχυρότατον πόθον καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ποῦ αἰσθάνεται ἔπαυσε τελείως νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ πραγματοποιεῖται ἔτσι τὸ Ἐποστολικόν «Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ, εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν». (Β' Κορ. ε', 13).

ΣΧΟΛΙΟΝ

Ἡ ἀγάπη ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἐμφανίζεται ὑπὸ νέας ἐνεργείας. Ὁ ἀγαπῶν «ἐν αἰσθήσει καρδίας» τὸν Θεόν, γίνεται γνωστὸς εἰς αὐτόν, «ἐγνωσται ὑπ' αὐτοῦ». Ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Δ. ἀναφέρεται εἰς τὸ Ἐποστολικόν (Α' Κορ. 8, 3) καθ' ὃ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ὁ πιστὸς «ἐγνωσται ὑπ' αὐτοῦ».

Ἐσαυτὸς ὁ ἅγιος Δ. ἐναλλάσσει μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν τοὺς πνευματικοὺς ὄρους «αἰσθησὶς καρδίας» καὶ «αἰσθησὶς ψυχῆς», οἵτινες ὑποσημαίνουν τὴν αὐτὴν ἐνεργείαν.

Εἰς τὸ κεφ. τοῦτο ἐκτίθεται ἡ ἀγάπη ὑπὸ δυναμικὴν μορφήν. Ὅσον τις εἶναι δεκτικὸς τῆς ἐνεργείας τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τόσον ἐρχεται ἐγγύτερον εἰς τὸν Θεόν, τόσον περισσότερον ἀγαπᾷ. Ἐνεῦθεν, ὁ ἐνεργοῦμενος οὗτο, διατελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυροῦ καὶ δριμυτάτου ἔρωτος, ὅπως φωτισθῆ περισσότερον εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, ἥτις δὲν εἶναι εἶδος νοη-

τικῆς γνωσιολογίας, ἀλλὰ ἀποτελεῖ μυστικὴν πείραν τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ, «κατ' αἰσθησιν ψυχῆς», ὡς ἐσημειώσαμεν εἰς τὸ θ' κεφάλαιον.

Διὰ τοῦτο, ὁ ἐρῶν τὸν Θεόν, ἂν καὶ ἔχη «ἀπολέσει» ἑαυτὸν ἀπὸ τὴν θεϊαν μέθην, «οὐκέτι εἰδὼς ἑαυτόν», ἂν καὶ εἶναι «ὄλος ὑπὸ τῆς ἀγάπης ἡλλοιωμένος τοῦ Θεοῦ», ἐν τούτοις δὲν ἔχει «ἀνάπαυσιν», ὅπως σχετικῶς ἀναγράφεται περὶ τῶν τεσσάρων συμβολικῶν ζώων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. (Ἀποκ. δ', 8).

Ἡ φορὰ πρὸς μείζονα «γνώσιν» ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους, ὅπως εἶναι παραδεκτὸν ὑπὸ πολλῶν ἁγίων Πατέρων, οἵτινες ὅσον ἀγαποῦν τόσον γνωρίζουν. Καὶ ὅσον γνωρίζουν τόσον ἀγαποῦν. Διότι «κατὰ τὸ μέτρον τῆς γνώσεως καὶ ἡ ἔφεσις». «Καὶ τοῦτο ἐστὶν ὄντως τὸ ἰδεῖν τὸν Θεόν, τὸ μηδέποτε τῆς ἐπιθυμίας κόρον εὑρεῖν. Ἀλλὰ χρῆ πάντοτε βλέποντα, δι' ὧν ἐστί δυνατόν ὁρᾶν, πρὸς τὴν τοῦ πλέον ἰδεῖν ἐπιθυμίαν ἐκκαίεσθαι...» (Γρηγ. Νύσσης, εἰς τὸν βίον τοῦ Μουσεως. W. Jaeger, VII, I, 113 - 114, 116).

Οὕτω, λοιπόν, ὁ ἐν ἔρωτι θεοῦ ὑπάρχων, καθίσταται ἀκόρεστος. Καὶ δὲν παραιτεῖται τῆς ζητήσεως «ἄχρισ ἂν αὐτῆς τῆς τῶν ὁστέων αἰσθήσεως αἰσθηται» τὸ φῶς τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ.

Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ὁ ἄνθρωπος καὶ ζῆ καὶ δὲν ζῆ ἐν τῇ γῆ, διότι ἔχει «τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς» μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ πόθου τῆς καρδίας του. Καὶ ἐνῶ ὑπάρχει ἐν σώματι, ἢ ψυχῇ του ἀπὸ τὴν ἀγάπην «ἐκδημεῖ», εὐρίσκειται ἔξω κόσμου, διατελεῖ εἰς ἔκστασιν, διότι «ἀνάγκη τινὶ κεκόλληται τῷ Θεῷ».

Ὁμιλῶν ὁ ἅγιος Δ. περὶ ἐκστάσεως, «ἐκδημίας», δὲν εἶχε θεβαίως ὑπ' ὄψει τὰ Ἀρεοπαγίτικα συγγράμματα, μετὰ ἐκατόν, σχεδόν, ἔτη ἐμφανισθέντα ἀπὸ τῆς συγγραφῆς τῶν Ἑκατόν Κεφαλαίων, ὅπου ὁ «Ψευδοδιονύσιος» ἀναφέρει περὶ τοῦ «ἐκστατικοῦ ἔρωτος». «Ἔστι δὲ καὶ ἐκστατικὸς ὁ θεῖος ἔρωτος, οὐκ ἐὼν ἑαυτῶν εἶναι τοὺς ἐραστάς, ἀλλὰ τῶν ἐρωμένων... Διὸ καὶ Παῦλος ὁ μέγας, ἐν κατοχῇ τοῦ θείου γεγονώς ἔρωτος, καὶ τῆς ἐκστατικῆς αὐτοῦ δυνάμεως μετεληφώς, ἐνθὲφ στόματι Ζῶ, ἐγώ, φησιν, οὐκ ἔτι, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» ὡς ἀληθῆς ἐραστὴς καὶ ἔξεστηκώς, ὡς αὐτὸς φησι, τῷ Θεῷ, καὶ οὐ τὴν ἑαυτοῦ ζῶν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ζῶν, ὡς σφόδρα ἀγαπητὴν». (Περὶ

θεῶν ὀνομάτων, Migne, PG 3, στ. 709 - 712).

ε'

ΟΛΙΣ ΑΡΕΗΤΑΙ

ΤΙΣ αἰσθάνεσθαι πλουσίως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τότε ἄρχεται ἐν αἰσθήσει πνεύματος καὶ τὸν πλησίον ἀγαπᾶν. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη περὶ

ἧς πᾶσαι αἱ Γραφαὶ διαλέγονται. Ἡ γὰρ κατὰ σάρκα φιλία εὐχερῶς ἄγαν διαλύεται θραχειάς τινὸς εὐρεθείσης αἰτίας· αἰσθήσει γὰρ οὐ δέδεται πνεύματος. Διὰ τοῦτο οὖν, κἂν συμβῆ τινα παροξυσμὸν γενέσθαι ἐπὶ τῆς ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ψυχῆς, οὐ λύεται παρ' αὐτῆ ὁ δεσμὸς τῆς ἀγάπης· τῇ γὰρ θέρημ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἀναζωπυροῦσα ἑαυτὴν εἰς τὸ ἀγαθὸν ἐπανακαλεῖται θάπτιον καὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὴν τοῦ πλησίον ἀγάπην, κἂν μεγάλως ἐπ' αὐτοῦ ἢ καθύβριστοι ἢ ἐξημῖονται. Ἐν γὰρ τῇ γλυκύτητι τοῦ Θεοῦ τὸ μικρὸν πάντως ἀναλλοκεῖ τῆς ἔριδος.

ἀπόδοσις

Ὅταν ἀρχίσῃ κανεὶς γὰ αἰσθάνεται στήν ψυχὴν του ἔντονα τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τὸν ἴδιον καιρὸν ἀρχίζει γὰ ἀγαπᾶ καὶ τὸν πλησίον μὲ αἰσθησιν πνευματικῆν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀγάπη περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν αἱ ἅγαι Γραφαί. Ἡ μὴ πνευματικὴ φιλία, ἢ σαρκική, διασπᾶται πολὺ εὐκόλα μὲν εὐρεθῆ μία μικρὰ αἰτία, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δεμένη μὲ τὴν πνευματικὴν αἰσθησιν. Ἀλλὰ μὲ τὴν πνευματικὴν φιλίαν δὲν συμβαίνει αὐτό. Γιατὶ ἐὰν συμβῆ κάποιος παροξυσμὸς εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου, ποῦ τὴν ἐνεργεῖ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁ δεσμὸς τῆς ἀγάπης δὲν λύεται ἀπὸ αὐτῆν. Ἀλλὰ μὲ τὴν θερμότητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἢ ψυχῆ, ἀναθερμαίνουσα ἑαυτὴν, δι' ὀλίγον χρόνον ψυχρανθεῖσαν, γρήγορα ξαναφέρει μέσα της μὲ πολλὴν χαρὰν τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν τὸ πρόσωπον αὐτὸ προσέβαλε πολὺ ἢ ἐξημίωσε τὴν ἀγαπητὸσαν ψυχὴν.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ συνεπάγεται καὶ τὴν ἀ-

γάπην τοῦ πλησίον. Ἡ γνησία ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ περιβάλλῃ καὶ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ οὐδεὶς γνησίως ἀγαπῶν τὸν πλησίον του, δύναται νὰ μὴ ἀγαπᾷ καὶ τὸν Θεόν. Ὑπάρχει ὅμως μία ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, ἣτις δὲν περιλαμβάνει καὶ τὸν πλησίον. Εἶναι μία ψευδο-ἀγάπη, μία, κατὰ συνθήκην, ἀγάπη, τὴν ὁποίαν ἐλέγχει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· «ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν εἶώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ εἶώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» (Ἰωάν. Α', δ' 21).

Ὁ ἅγιος Δ. λέγει ὅτι, ὅταν ἀρχίσῃ τις «πλουσίως» νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τότε ἀρχίζει «ἐν αἰσθήσει πνεύματος» νὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀγάπη, διὰ τὴν ὁποίαν «πᾶσαι αἱ Γραφαὶ διαλέγονται».

Πράγματι. Καὶ Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη συνδέουν ἀναποσπάστως τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον. Πρόκειται, θεβαίως, περὶ γνησίας ἀγάπης, ὡς γράφομεν ἀνωτέρω. Δύναται, ἐν τούτοις νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι ἡ γέννησις τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἀρχεται ἀπὸ τότε, ὅτε «πλουσίως» αἰσθάνεται τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Τὸ σημεῖον αὐτὸ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον, ὡς γνώρισμα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Κατόπιν τούτου, πρέπει νὰ ἀπελπισθῶμεν, ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον, «ἐν αἰσθήσει πνεύματος», — ὅπερ εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τοὺς ὄρους τοῦ προηγουμένου κεφ., — ἐφ' ὅσον δὲν αἰσθανόμεθα «πλουσίως» τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην.

Ἄλλὰ καὶ ἕτερον ἀδιάφυστον τεκμήριον τῆς γνησίας ἀδελφικῆς ἀγάπης εἶναι, ὅτι «οὐ λύεται ὁ δεσμός τῆς ἀγάπης» εἰς περίπτωσιν παροξυσμοῦ τινός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν «κατὰ σάρκα φιλίαν», ἣτις «εὐχερῶς ἄγαν διαλύεται», δεδομένου ὅτι, «αἰσθήσει οὐ δέδεται πνεύματος» ὡς ἡ πρώτη. Καὶ ἀκόμη διότι, «ἐν τῇ γλυκύτητι τοῦ Θεοῦ τὸ μικρὸν πάντως ἀναλίσκει τῆς ἔριδος».

Παρὰ ταῦτα ὅμως, τινὲς τῶν ἁγίων Πατέρων φαίνεται ὅτι, ἀντιστρέφουν τὴν κλίμακα τῆς ἀγάπης καὶ ὅτι θεωροῦν τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ὡς προέκτασιν τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον. Πράγματι, ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος (Λόγος Α') λέγει· «Ὁ ἀγαπῶν τὸν Κύριον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ προηγάπησεν. Ἀπόδειξις γὰρ τοῦ προτέρου τὸ δεύτερον». Κατὰ βάθος ὅμως ἡ πορεύσιμος ἀγάπη, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἀρετῶν, εἶναι κοινὴ εἰς τοὺς ἁγίους καὶ δὲν δύναται νὰ διακρίνωμεν δξέως τὴν ἀφειρητρίαν τῆς

πνευματικῆς ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη πορεύεται συναλλήλως κατευθυνομένη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον καὶ ἀλληλοβοηθουμένη ἐν τῇ προόδῳ τῆς. Ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον καὶ ἀντιστρέφως. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἐνιαία καὶ δὲν χωρεῖ συγκρούμενα «πάθη», συναισθήματα καὶ ἀντιπαλαιούσας ἐνεργείας. Ἡ διαφορὰ ποῦ ἐμφανίζεται εἰς τὰ γραπτά τῶν ἁγίων Πατέρων ὀφείλεται μόνον πρὸς τὸν ἐκάστοτε σκοπὸν ποῦ ἀποβλέπουν, ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ τοῦ θεοῦ ἔρωτος καὶ θείας ἀγάπης, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Διάδοχος.

5'

ὉΝ ΘΕΟΝ οὐδεὶς δύναται ἀγαπῆσαι ἐν αἰσθήσει καρδίας, μὴ πρότερον φοβηθῆς αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ· διὰ γὰρ τῆς ἐνεργείας τοῦ φόβου ἀγγιζομένη καὶ ἀπα-

λυνομένη ὡσπερ ἡ ψυχὴ εἰς ἀγάπην ἐνεργουμένην ἔρχεται. Οὐκ ἂν δέ τις εἰς φόβον ὅλως ἔλθοι τοῦ Θεοῦ τῷ εἰρημένῳ τρόπῳ, εἰ μὴ πασῶν τῶν διωτικῶν ἔξω γένηται φροντίδων· ὅτε γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ ἀμεριμνίᾳ γένηται ὁ νοῦς, τότε αὐτῷ ὀχλεῖ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καθαρίζων αὐτὸν ἐν αἰσθήσει πολλῇ ἀπὸ πάσης τῆς γεώδους παχύτητος, ἵν' οὕτως αὐτὸν εἰς πολλὴν ἀγάπην ἀγάποι τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ. Ὡστε ὁ μὲν φόβος τῶν ἐπικαταρτιζομένων ἐστὶ μετὰ μεσότητος ἀγάπης· ἡ δὲ ἀγάπη ἡ τελεία τῶν ἡδὴ καθαρισθέντων ἐστίν, ἐν οἷς οὐκέτι ἐστὶ φόβος. Ἡ γὰρ τελεία ἀγάπη, φησὶν, ἔξω βάλλει τὸν φόβον. Ἀμφοτέρω δὲ δικαίον ἐστὶ μόνον, οἷτινες ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰς ἀρετὰς καταργᾶζονται. Καὶ διὰ τοῦτο ποῦ μὲν λέγει ἡ θεία Γραφή· «Φοβήθητε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἄγγιλοι αὐτοῦ», ποῦ δέ, «ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες· οἱ ὅσοι αὐτοῦ», ἵνα μάθωμεν σαφῶς ὅτι τῶν μὲν ἐπικαταρτιζομένων δικαίων ὁ φόβος ἐστὶ μετὰ μεσότητος, ὡς εἰρηται, ἀγάπης· τῶν δὲ καθαρισθέντων ἡ τελεία ἀγάπη, ἐν οἷς οὐκέτι ἐστὶν ἐννοια φόβου τινός, ἀλλ' ἔκκαυτος ἄπαιστος καὶ

κόλλησις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν λόγοντα «Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου».

ἀπόδοσις

Κανείς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐν αἰσθήσει καρδίας, ἐὰν προηγουμένως δὲν τὸν φοβήθῃ μὲ ὄλην τὴν καρδίαν του. Διότι ἡ ψυχὴ, μόνον μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ ἐπάνω της, καθαρίζεται, ἀγνίζεται καὶ ἀπαλύνεται, εἰς τρόπον νὰ γίνεταί δεκτικὴ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ κανείς δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ τὸν εὐεργετικὸν αὐτὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν ἐλευθερωθῇ ἀπ' ὅλας τὰς βιωτικὰς μερίμνας. Ὅταν ὁ νοῦς εὐρεθῇ εἰς κατάστασιν ἀπολύτου ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας, τότε ἀρχίζει νὰ τὸν ἐνεργῇ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸν καθαρῶσῃ, κατὰ τρόπον ἔντονα αἰσθαντικόν, ἀπὸ τὰ γήϊνα ἐπιστρώματα, γιὰ νὰ τὸν φέρῃ ὕστερα, λεπτόν καὶ δεκτικόν, εἰς πολλὴν ἀγάπην τῆς θείας ἀγαθότητος. Ἀπὸ αὐτὰ καταφαίνεταί, ὅτι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἀναλογεῖ εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκη ἀκόμη καθάρσεως ἀπὸ τὰ πάθη καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ στάδιον τῆς μεσότητος, τῆς μὴ τελειότητος τῆς ἀγάπης. Ἡ δὲ ἀγάπη κατοικεῖ εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων ποὺ ἔχουν ἤδη καθαρῶσθαι, εἰς τὰς ὁποίας ὁ φόβος δὲν ἔχει θέσιν, διότι «ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω θάλλει τὸν φόβον» (Ἰωάν. Α', δ', 18). Πάντως καὶ αἱ δύο αὐταὶ καταστάσεις φανερώσουσι δικαίους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται τὰς ἀρετὰς μὲ τὴν συναντίληψιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Γι' αὐτὸ δὲ ἡ θεία Γραφή ἀλλοῦ μὲν λέγει· «Φοβήθητε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ», ἀλλοῦ δέ, «ἀγαπήσατε τὸν Κύριον πάντες οἱ ὅσοι αὐτοῦ». Καὶ ἔτσι νὰ μάθωμε μὲ σαφήνειαν, ὅτι ὁ μὲν φόβος μαζὺ μὲ ἀνολοκλήρωτη ἀγάπην, ὅπως ἐλέχθη, χαρακτηρίζουσι τοὺς ἔχοντας ἀκόμη ἀνάγκην καθάρσεως δικαίους, ἡ δὲ τελεία ἀγάπη εἶναι κατάστασις τῶν ἤδη κεκαθαμένων, εἰς τοὺς ὁποίους ὄχι μόνον δὲν ὑπάρχει ἔγγος φόβου, ἀλλὰ καὶ διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν ἀπαύστου ἐρωτικῆς ἐκκαύσεως καὶ ἡ ψυχὴ των «ἐκολλήθη» εἰς τὸν Θεόν, μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου Πνεύ

ματος, ὅπως λέγει ὁ Δαβὶδ· «Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου» (Ψαλμ. 62, 9).

ΣΧΟΛΙΟΝ

Ἐνταῦθα ὁ ἅγιος Δ. ἀνατρέχει εἰς τὰς προϋποθέσεις τῆς ἀγάπης. Καὶ βασικὴ προϋπόθεσις, λέγει, εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ «ἐν ὄλη τῇ καρδίᾳ», ὅστις φόβος ἐνεργεῖ ἀγνιστικῶς εἰς τὴν ψυχὴν, ἀποβάλλων τὴν σκληρότητά της. Χωρὶς προηγουμένον φόβον ἀγάπη δὲν ὑπάρχει.

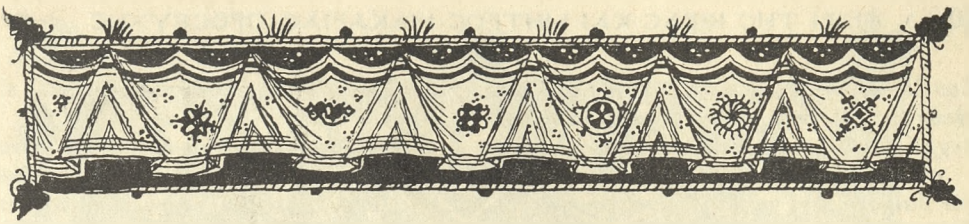
Ἄλλ' ἐὰν προϋπόθεσις τῆς ἀγάπης εἶναι ὁ φόβος, τοῦ φόβου προϋπόθεσις εἶναι ἡ κατάπαισις ἀπὸ τὰς βιωτικὰς φροντίδας. Καὶ πέραν τῆς ἀφροντισίας εἶναι ἡ ἡσυχία. «Ὅτε γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ ἀμεριμνίᾳ γένηται ὁ νοῦς, τότε αὐτῷ ὄχλει ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ».

Πράγματι. Οἱ ἅγιοι ἀσκητικοὶ Πατέρες ἐξαίρουσι τὴν «ἡσυχίαν», ὡς ἀναγκαιοτάτην ὁδὸν ἀναβάσεως εἰς «φιλοσοφίας κορυφὴν». Ἄλλὰ τότε, κατὰ συνέπειαν, ἀποκλείονται τοῦ θείου Δείκνου τῆς ἀγάπης οἱ ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανοί; Μὴ ὄντες ἄνευ μεριμνῶν καὶ μὴ ἔχοντες «ἡσυχίαν», δὲν δύναται νὰ αἰσθανθοῦν τὸν ἀγνίζοντα φόβον καὶ ἐκείθεν νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελειοποιὸν ἀγάπην;

Ὅταν ὁμιλοῦν οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες περὶ «ἡσυχίας» δὲν διακρίνουσι τὴν φυσικὴν, τοῦ περιβάλλοντος, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν. Διότι κατὰ βάθος ἡ δευτέρα προϋποθέτει τὴν πρώτην. Δὲν εἶναι εὐκόλος ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία χωρὶς τὴν ἐξωτερικὴν. Ἄλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ ἀποτελεῖ κυρίως τὸν ἐχθρὸν τῆς ἡσυχίας, δὲν εἶναι τόσον ὁ ἐξωτερικὸς θόρυβος, ὅσον ἡ ἐσωτερικὴ μερίμνα. Ἡ ὁποία δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βαθμὸν ψυχικῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτάς, εἰς τὴν λεγομένην, ἐν τῇ ἀσκητικῇ ὀρολογίᾳ, «προσπάθειαν» ἢ «ἀπροσπάθειαν».

Ἄλλὰ καὶ πέραν τούτου, σημασίαν ἔχει ὁ σκοπὸς τῶν μεριμνῶν, ὅποτε τὰ πράγματα διαφοροποιοῦνται. Ἄλλο εἶναι ἡ κατὰ προσπάθειαν μερίμνα, δι' ἴδιους σκοποὺς καὶ ἄλλο ἡ μετὰ σπουδῆς ὑπερησία ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε εἶναι διακονία εἰς τὸν Θεόν. Ἡ πρώτη ὑποδουλώνει. Ἡ δευτέρα ἐλευθερώνει. Ἄλλὰ καὶ παρὰ τὸ καλὸν καὶ ἀξιόμισθον τῆς διακονίας, ἡ διάσπαισις τῆς ἐσωτερικῆς ἐνότητος εἶναι ἀναποφεικτος.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΚΟΣ

Ω

ΚΑΛΟΣ ἵππος θα-
δίζων θερμαίνεται
γι' αὐτό, καὶ ὄσον
βαδίζει, τρέχει ἀ-
κόμη περισσότερον
δρόμον. Δρόμον ἐν-
νοῶ τὴν ὑμνωδίαν
καὶ ἵππον τὸν ἀνδρεΐ-

ον τοῦν. Ὁ ἀνδρεῖος νοῦς, προαισθανόμε-
νος τὸν διαβολικὸν πόλεμον, προπαρασκευ-
άζεται καὶ εἶτοι μένει τελείως ἀνίκητος.

ν' Εἶναι ὀδυνηρὸν νὰ πάθῃς ἀπὸ τὸ σί-
μα τὸ νερὸ ἐκείνου ποῦ πίνει νὰ ξεδιψᾷς.
Εἶναι ἕως ὀδυνηρότερον νὰ ἐμποδίῃς
τὴν ψυχὴν, ποῦ προσεύχεται μὲ κατάνυξι,
πρὶν τελειώσει τὴν πολυπόθητον συνομιλί-
αν τῆς μὲ τὸν Θεόν.

να' Μὴ σταματήσῃς νὰ προσεύχεσαι, μέ-
χρι τότε ποῦ τὰ δάκρυα καὶ ἡ φωτιὰ τῆς
κατανύξεως, ποῦ σοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, τὰ
πάρῃ πάλιν, λόγῳ τῆς μουσικῆς ἐπάροσεώς
σου. Διότι τοιαύτην ἐνκαίριαν, διὰ τὴν ἄ-
φρουν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἴσως δὲν θὰ ξα-
ναεύρῃς εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν.

Ἔστις ἐγεύθη τὴν ἀληθινὴν προσευ-
χὴν, πολλὰς φορὰς ἀπὸ ἕνα ἐπιπόλαιον λό-
γον ὑπερήφανον ἢ αἰσχροῦν, ἐμόλυνε τὸν
νοῦν του. Καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευ-
χῆς δὲν ἠμπόρεσε νὰ αἰσθανθῇ τὴν συνη-
θισμένην του κατάνυξι.

νβ' Ἄλλο εἶναι νὰ ἐποπιεύῃ κανεὶς
τὰς κινήσεις τῆς ψυχῆς καὶ τὰς αἰσθή-
σεις τοῦ σώματος καὶ ἄλλο νὰ ἐπισκοπεύῃ
εἰς τὴν καρδίαν του μὲ τὸν ἡγεμόνα
νοῦν του, προσφέρων εἰς τὸν Θεόν, ὡ-
ρὰν ἀρχιερεὺς, θυσίας ἁγίων νοημάτων
διὰ τῆς προσευχῆς. Καὶ τοὺς μὲν μὴ ἐντε-

λῶς καθαρὸς καταφλέγει τὸ ἅγιον καὶ
ὑπερουράνιον πῦρ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεο-
λόγος. Τοὺς δὲ καθαρούς, κατὰ τὴν ἀνα-
λογίαν τῆς τελειότητος τοῦ Μοναχοῦ, τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα, φωτίζει.

Αὐτὸ τὸ ἴδιον πῦρ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος ὀνομάζεται (αἶψα καταναλίσκον) καὶ
«φῶς φωτίζον». Γι' αὐτὸ καὶ ὠρτισμένοι
ἄνθρωποι, ὅταν σταματοῦν τὴν προσευχὴν,
αἰσθάνονται ὅτι ἐξῆλθον ἀπὸ πύρινον κα-
μίνι, ἐλαφρωμένοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ὑ-
λης καὶ κάποιας ἀκαθαρσίας. Ἄλλοι πάλιν
αἰσθάνονται, ὅτι ἐφωτίσθησαν ἀπὸ ἕ-
να φῶς καὶ ὥσάν νὰ ἐνεδύθησαν ὡς ἱμά-
τιον ταπεινώσειν καὶ ἀγαλλίασιν. Αὐτοὶ
ποῦ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸν χῶρον τῆς προσ-
ευχῆς χωρὶς αὐτὰς τὰς δύο ἐνεργείας,
αὐτοὶ προσεύχονται μόνον μὲ σωματικὸν
τρόπον, γὰρ νὰ μὴ εἶπω τυπολατρικόν. Ἐ-
ὰν ἕνα σῶμα, ἐνούμενον μὲ ἄλλο σῶμα,
αἰσθάνεται διάφορον ἐνεργεῖαν, πῶς δὲν
θὰ μεταβληθῇ ἐκεῖνος ποῦ παίρνει μέσα
του τὸ Σῶμα τοῦ Θεοῦ ἢ ἐγγίζει τὸν
Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς;

γγ' Εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τὸν πα-
νάγαθον βασιλέα μας Θεόν, ὅπως συμ-
βαίνει καὶ μὲ τὸν ἐπίγειον βασιλέα καὶ
νὰ μᾶς χαρίζῃ, ὡς στρατιώτιας του, διά-
φορα πνευματικὰ δῶρα εἴτε ὁ ἴδιος ἀπ'
εὐθείας, ἄλλοτε δι' ἁγίου, ἄλλοτε δι' ἁγ-
γέλου καὶ κάποτε κατὰ τρόπον μουσικόν,
ἀναλόγως δὲ μὲ τὴν ταπεινώσειν ποῦ ἔχο-
μεν.

νδ' Ὅπως εἰς τὸν γῆϊνον βασιλέα
γίνεται μισητὸς ἐκεῖνος ποῦ, ἐνῶ παρί-
σταται ἐνώπιόν του, στρέφει τὸ πρόσωπόν
του καὶ συνομιλεῖ μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ

βασιλέως, ἔτοι θεωρεῖται μισητός ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἐκεῖνος, πὸν παρίσταται σὲ προσευχὴν καὶ δέχεται ἀκαθάρτους λογισμοὺς.

νε' Νὰ ἀποδιώκῃς μὲ τὴν προσευχὴν τὸν δαίμονα, πὸν μὲ διαφόρους προφάσεις ἔρχεται νὰ σὲ ἀνακόψῃ ἀπὸ τὴν προσευχὴν, καὶ νὰ μὴ ὑποχωρήσῃς εἰς αὐτὸν ποτέ.

νε' Νὰ γνωρίζῃς τὰ αἰτήματά σου στὸν Κύριον διὰ πνευματικοῦ πένθους. Νὰ ζητῆς στὴν προσευχὴν σου ἀπὸ τὸν Κύριον μὲ ψυχὴν ταπεινωμένην. Νὰ κρούῃς τὴν θύραν τοῦ οὐρανοῦ μὲ ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν. Διότι, ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος· «ὁ αἰτῶν, λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν, εὐρίσκει καὶ τῷ κρούοντι, ἀνοίγησεται». (Λουκ. να', 10). Νὰ φυλάττεσαι, μὴ, ἀπὸ ἀδιακρισίας, προσευχηθῆς ὑπὲρ γυναικὸς μήπως βλαθῆς μὲ τὴν πρόφασιν τῆς ἀγάπης.

νε' Πρόσεχε νὰ μὴ ἐξομολογήσῃς κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς σου τὰς λεπτομερείας τῶν σαρκικῶν σου ἁμαρτιῶν γιὰ νὰ μὴ γίνεσαι σὺ αἴτιος μολυσμοῦ σου.

νε' Πρόσεχε μὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς σου διαλογίζεσαι ἔστω καὶ πνευματικὰ πράγματα — τὰ ὁποῖα εἰς ἄλλον χρόνον εἶναι ὠφέλιμα — διότι γίνεσαι ἔτοι τὴν μεγάλην ὠφέλειαν τῆς προσευχῆς.

νε' Ἐκεῖνος πὸν στηρίζεται πάντοτε εἰς τὴν ράβδον τῆς προσευχῆς δὲν θὰ πέσῃ κάτω. Ἐὰν δὲ καὶ συμβῆ νὰ πέσῃ ἀπὸ καμμίαν ἁμαρτίαν, ἀμέσως θὰ σηκωθῆ ἑπ' αὐτῷ. Διότι ἡ προσευχὴ εἶναι κάτι πὸν τυραννεῖ εὐσεβῶς τὸν Θεόν. Τὴν μὲν ὠφέλειαν τῆς προσευχῆς θὰ τὴν ἐννοήσωμεν ἀπὸ τὰ ἐμπόδια πὸν παρουσιάζουν οἱ δαιμονες κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὀρισμένης προσευχῆς. Τὸν δὲ καρπὸν τῆς προσευχῆς θὰ τὸν ἴδωμεν ἀπὸ τὴν ἡττα τῶν δαιμόνων. Καὶ ὅπως λέγει ὁ προφήτης Δαβὶδ, «ἐμαθα τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν προστασίαν του κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ δαιμονικοῦ πολέμου, πὸν δὲν ἄφησε τὸν ἐχθρὸν μου νὰ χαρῆ». Ἐπίσης λέγει, «ἐφώναξα στὸν Θεόν με ὅλην τὴν καρδίαν μου», δηλαδὴ μὲ τὸ στόμα, μὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα. Γιατί, ὅπως λέγει ὁ Κύριος, ὅπου εἶναι δύο συνηγμένοι — ἡ ψυ-

χὴ καὶ ὁ νοῦς — στὸ ὄνομά του, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν.

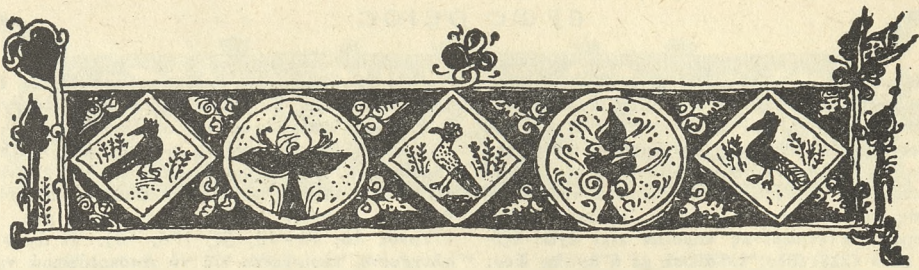
ξ' Οἱ ἄνθρωποι διαφέρουν ὄχι μόνον κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα. Σὲ ἄλλους συμφέρει νὰ ψάλλουν ταχύτερα καὶ σὲ ἄλλους ἀργότερα. Τοὺς μὲν πρώτους, διότι κινδυνεύουν νὰ αἰχμαλωτισθοῦν ἀπὸ ἀσάτους λογισμοὺς, τοὺς δὲ δευτέρους, διότι φοβοῦνται μήπως στὴν ψαλμωδία εἰποῦν κανένα λάθος, ἐπειδὴ εἶναι ὀλιγογράμματοι.

ξ' Ἐὰν προσεύχεσαι εἰς τὸν βασιλέα Θεὸν ἀδιαλείπτως κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου δαιμόνων, διὰν σὲ πλησιάζουν, ἔχε θάρρος διότι δὲν θὰ κοπιᾷσῃς νὰ τοὺς διώξῃς. Θὰ φύγουν μόνοι τῶν ταχύτατα. Διότι δὲν θέλουν οἱ κακοὶ νὰ βλέπουν νὰ σοῦ δίδῃ ὁ Θεὸς στέφανον γιὰ τὴν μάχην σου ἐναντίον τῶν μὲ ὄπλον τὴν προσευχὴν. Ἄλλοτε φεύγουν ταχύτατα, καί ὄντο ἀπὸ τὴν φωτιὰ τῆς προσευχῆς.

ξβ' Φρόντισε νὰ ἀποκτήσῃς ἀνδρείαν καὶ δὲν θὰ χρειασθῆς διδάσκαλον διὰ τὴν προσευχὴν σου, διότι αὐτὸς ὁ Θεὸς, διὰν προσεύχεσαι μὲ προθυμίαν, θὰ σὲ διδάξῃ καὶ θὰ στηρίξῃ τὸν νοῦν σου στὴν ἀληθινὴν προσευχὴν.

ξγ' Τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς εἶναι φρονητὸν καὶ δὲν χρειάζεται καμμίαν διδασκαλίαν γι' αὐτό. Ἔτσι καὶ γιὰ τὸ πνευματικὸν κάλλος τῆς προσευχῆς δὲν χρειάζεται διδασκαλίαν, διότι ἡ προσευχὴ ἔχει διδάσκαλον αὐτὸν τὸν Θεόν, πὸν διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀληθινὴν γνῶσιν καὶ δίδει καθαράν προσευχὴν ὃ ἐκεῖνον πὸν προσεύχεται καὶ εὐλογεῖ τὰ ἔτη τῶν δικαίων, ὅπως εἶπεν ἡ προφήτις Ἄννα, Ἄμην.

ΕΡΩΣ ΘΕΙΟΣ

ΜΥΣΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

γ'

ΑΙΡΟΣ ΟΜΩΣ να άσχηλθώμεν με τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. Ὁ Πατήρ εἰς τὰ γραπτά του προσπαθεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὴν διὰ πλοῦσιου θεοῦ ἔρωτος φορητισμένη καρδίαν του καὶ ὄλην τὴν βιωματικὴν πείραν του ἐμμέτρως.

Καταφεύγει εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὸν χῶρον τῆς ὁποίας δύναται νὰ ῥθῆ καὶ νὰ κινήται ἐλευθέρως. Εἰς τοὺς στίχους του ἄς μὴ ἀναζητήσωμεν οὔτε τὸν ρεμβώδη καὶ μουσικοπαθῆ ρωμαντισμὸν οὔτε τὸν ταυτιζόμενον μετὰ τὴν φύσιν ρεαλισμὸν. Ὁ ποιητὴς ἐκφράζει μὲν χαρακτηριστικὰς ἐρωτικὰς του καταστάσεις, ἀλλὰ αὐταὶ εἶναι ἀπληθαίμεναι, ὡς ἁγιοπνευματικαί, συναισθηματικῶν ἐξάρσεων, ὡς τὸ τοιοῦτον παρατηρεῖται εἰς τὸν λυρισμὸν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι μίᾳ τοιαύτῃ ποιήσῃ εὐρισκομένη πέραν τῶν κοινῶν ἀνθρωπίνων ἐμπειριῶν δὲν ἔχει τίποτε τὸ τεχνικόν. Διὸ καὶ ἡ ὑπερκοσμία ποιήσῃς τοῦ Πατρὸς καθὼς καὶ κάθε ἄλλο ὀρθόδοξον καὶ πυρετώδες μουσικὸν κείμενον στερεῖται ὕψους. Δικαίως λοιπὸν δυνάμεθα νὰ καυχηθώμεν διὰ τὸν ἅγιον Πατέρα ὅτι ἀποτελεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μὲς σημαντικώτατον κεφάλαιον. Οὐδεὶς ψευδομύστης οὐδεμίαν ψευδοθηρησκεῖας, οὐδὲ ψευδομουσικὸς οὐδενὸς νοσηροῦ μουσικισμοῦ, οὔτε φιλόσοφος οὐδεμίαν φιλοσοφίας, οὐδὲ καλλιτέχνης οὐδεμίαν τέχνης ἐγνωρίσειν, οὐδὲ ἦτο δυνατόν τὸσον βαθεῖα, ἐναργῆ καὶ πλοῦσια εἰς πόθον ἐρωτικὰ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι διώματα ἐλεύθερα πάσης γεώδους αἰσθήσεως ὡς ὁ Νέος Θεολόγος.

Τὸ περιεχόμενον τῆς ποιήσεως τοῦ Πατρὸς ἀποτελεῖ ὄντως τὴν συνισταμένην ὅλων τῶν θεωριῶν καὶ ἐμπειριῶν τοῦ μουσικοῦ βίου τῶν Ὁρθοδόξων Πατέρων. Εἶναι ἐπομένως μείγιστον λάθος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰ βλασφημία, νὰ ἀποδίδεται νοσηρότης εἰς τὸ μουσικὸν ἔργον τοῦ Πατρὸς. Εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον εἰς ἕνα ὀρθολογιστὴν καὶ ἐγκεφαλικὸν ἄνθρωπον, ἀμέτοχον τῆς ἐνεργείας τῶν θεῶν ἐρώτων, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων τῆς θεωρίας καὶ τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὰς εἰς τὰ ὕψη πτήσεις του αὐτοῦ δὲν δύ-

ναται νὰ γνωρίσῃ ὁ πετεινὸς, παρὰ τὴν πεποίθησίν του ὅτι ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον δυνάμεως ἐντὸς τοῦ ὀρνιθῶνος του, καθὼς λέγει ὁ στάρης Σιλουανός. Ἡ προσπάθεια ἐρμηνείας τῶν οὐρανίων διὰ τῶν γεηρῶν μαρτυρεῖ ἄγνοϊαν, τύφλωσιν, θρασυτητα.

Πρὶν ὅμως ἀνοίξωμεν τὰ ἱστία διὰ τὴν, κατὰ τὴν ἀσθενείαν μας, παρουσίαν τοῦ ἐρωτικοῦ μυστηρίου τοῦ ὡκεανοῦ τῆς βιώσεως τοῦ θεοῦ Πατρὸς, θὰ ἀναλύσωμεν προεισαγωγικῶς δύο ὅρους οἱ ὅποιοι χρησιμοποιοῦνται ὑπ' αὐτοῦ ἰδιαζόντως. Πρόκειται διὰ τοὺς ὅρους πῦρ καὶ τρώσις.

Καὶ ἐν ἀρχῇ τὸ πῦρ: Τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ πῦρ, τὸ ὅποιον ἦλθεν ὁ Κύριος «βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν» (Λουκ. 12 49) δὲν εἶναι βεβαίως ὕλικόν ἀλλὰ πνευματικόν καὶ αὐξομειοῦται ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τοῦ ἔρωτος εἰς τὴν καρδίαν. Ὁλος ὁ ἔρωτος ἀναφέρεται ὡς «πυριφλεγῆς» (Ἰωάννης Καρπαθίου, Κεφάλαια 92. Φιλοκαλία Α' σ. 295). Ὁ ἀναχωρῶν τοῦ κόσμου διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ «εὐθέως πῦρ ἐν προσμίαις κέκρηται», τὸ ὅποιον «κατὰ πρόσω τὴν πυρὰν σφοδροτέραν ἐξάψει» (Κλίμαξ Λόγ. 1, 24 σ. 17). Τὸ πῦρ αὐξάνει ὅσω προσεγγίζομεν τὸν Θεὸν καὶ εἶναι μαρτυρία τῆς μεθ' ἡμῶν συμπορεύσεως τοῦ Ἰησοῦ (Λουκ. 24, 32). Ὅσῳ ὁ ἔρωτος αὐξάνει εἰς τὴν ψυχὴν τοσοῦτον αὐτὴ ἐξάπτεται «Ὅσῳ γὰρ τὰς ἑαυτῆς ἀναβάσεις ἀμείβει διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ ἐπὶ τὰ βάθη χωρεῖ τοῦ Θεοῦ τοσοῦτω πυρπολεῖται τῷ πυρὶ τῆς ἐφέσεως» (Νικητὰς Στῆθ. Γνωστικὰ κεφάλαια Γ' 37. PG 120, 969 B). Ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς «πολλῆς τινος κάτοχος ἀκολούθως ἐρωτοληψίας γίνεται καὶ ἐφαμίλλως μανικῶς ἐκβακχεύεται καὶ πόθους ἀναρριπίζει διακαεῖς τῆ ψυχῆ, ὑπέκκαυμα θείας ἀγάπης τὸ καταληπτὸν τοῦ ἀκαταλήπτου ποιούμενος καὶ τὴν ἀπορίαν πορισμὸν ἐρώτων τιθέμενος». (Κάλλιστος Καταφ. Περὶ θείας ἐνώσεως... 91. Φιλοκαλία τόμ. Ε' σ. 57). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος διμλεῖ περὶ «φλογὸς ἀγνεῖας διακοψάσης φλόγα (πρηνείας)», καὶ περὶ πυρὸς οὐρανόσι τοῦ ὅποιον τρέφει τὰς ψυχὰς (Λόγ. 30, 11 σ. 168). Τὸ πῦρ προσιδιάζει εἰς τὸν καρδιακὸν ἔρωτα, ἔχει ἐνεργεῖαν καθαρτικὴν, ἐνῶ τὸ φῶς προσιδιάζον εἰς τὸν νοερὸν καὶ ἐκστατικὸν ἔρωτα ἔχει φωτιστικὴν τὴν ἐνεργεῖαν. Δύο ὄψεις μίᾳς καὶ τῆς αὐτῆς θείας ἐνεργείας: «Τὸ αὐτὸ γὰρ καὶ πῦρ καταναλίσκον καὶ φωτίζον φῶς ὀνομάζεται». (Κλίμαξ Λόγ. 28, 52 σ. 163).

Ἡ τρῶσις. Τρῶσις είναι ὁ τραυματισμὸς τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν βελῶν τῆς θείας ἀγάπης. Εἶναι ἡ μόνη πληγὴ τοῦ προσεῖε ἀντὶ ἄλλου εὐγνωμοσύνη καὶ εὐχαριστία ἀπειρον πρὸς τὸν τρῶσαντα. Ἡ χαίνουσα πληγὴ πονεῖ τὴν ψυχὴν ταπεινὴν καὶ συγχρόνως εὐπαρησάστον. Γράφει εἰς μίαν εὐχὴν του ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «Τετρῶμένος καρδίαν εἰμὶ ἐγὼ ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλος σου, ἠλλοίωσε με ἡ ἀγάπη Σου, Δεσπότη· δέσμιός εἰμι τῷ ἔρωτί Σου...» (ΡΓ 96, 817 Β). Ἡ τρωθείσα ψυχὴ παραβάλλεται πρὸς ἔλαφον, ἡ ὁποία με σκοπὸν «τοῦ σβῆσαι ἰὸν πρὸς ὕδατων τρέχει πηγάς» ἐνῶ ἐκείνη, «βέλσει θείους τρωθείσα, ἀπαιστον ἔλκει τὸν πρὸς τὸν τρῶσαντα ἔρωτα» (Ἡλία πρεσβ., Ἀνθολόγιον γωμικῶν 23. Φιλοκαλία Β΄ 301). Ἡ τρῶσις ποτέ δὲν ἀφήνει τὴν ψυχὴν νὰ δημιουργήσῃ μίαν συμβατικὴν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν σχέσιν. «Οὐ δύναται εἰς βάθος τρωθείσα ψυχὴ τῷ ἔρωτι τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν γεῦσιν τῶν νοητῶν τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ δωρεῶν, ὅλας ἐφ' ἑαυτὴν ἴτασθαι...» (Νικήτας Σιθλ., Γνωστικά κεφάλαια Γ΄ 37. ΡΓ 120, 969 Β). Εἰς τὴν τρῶσιν, ἐν τέλει, ὀφείλεται καὶ ἡ ἐξερχόμενη κραυγὴ ἐκ τῶν χειλέων τῆς ψυχῆς, ὅπως: «Τὴν ψυχὴν μου κεκαρδίωκας, καὶ οὐ δύναμαι κατέχειν σου τὴν φλόγα...», «... οὐ φέρω τοῦ πόθου τὴν ἐνέργειαν» (Κλίμαξ, 29, 15 σ. 166 καὶ 30, 18 σ. 169) κ.ά.τ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν προαναφερθέντων ὄρων εἰς τὴν β΄ συνέχειαν, ἀναφέρομεν καὶ τοὺτους τοὺς πληθωρικούς παρατιθεμένους εἰς τὸ ἔργον τοῦ Πατρὸς: ζῆλος, μανία κραυγῆ, γλυκασμός, ἐκλυσις μελῶν, ἀρραβῶν, σύλληψις, κυοφορία, γέννησις.

Ἄς μᾶς συγχαρηθῆ ὅθεν ἡ παράθεσις μακροσκελῶν ἀναφορῶν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου Πατρὸς διὰ μίαν ἴσον τὸ δυνατόν ὠλοκληρωμένην γῶσιν. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ἔγραψε: Κεφάλαια (πρακτικά, θεολογικά, γνωστικά), Κατηχήσεις, Λόγους, Ἐπιστολάς Ὑμνους. Οἱ «τῶν θείων ἔρωτων ὕμνοι» ὑπερβαίνουν τοὺς 8200 στίχους. Εἰς τοὺς στίχους τούτους ὑμνεῖται ὁ θεὸς ἔρως καὶ ἡ ἔνωσις μετὰ τοῦ Ἁγαπημένου. Τῶν ὕμνων τοῦ Συμεὼν προηγείται μία εὐχὴ πλήρης περιπαθοῦς ἀναζητήσεως τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς αὐτὴν κραυγάζει ὁ ποιητὴς μας διὰ τῆς ρηματικῆς προστακτικῆς, «Ἐλθέ»: Ἐλθέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἐλθέ ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἐλθέ τὸ ἀποκεκρυμμένον μυστήριον... ἐλθέ Ὅν ἐπόθησε καὶ ποθεῖ ἡ ταλαίπωρὸς μου ψυχὴ ἐλθέ ὁ μόνος πρὸς μόνον, ὅτι μόνος εἰμί, καθάπερ ὄρφς! Ἐλθέ ὁ χωρίσας ἐκ πάντων καὶ ποιήσας με μόνον ἐπὶ τῆς γῆς! ἐλθέ ὁ γενόμενος πόθος αὐτὸς ἐν ἐμοὶ καὶ ποθεῖν Σε ποιήσας με, τὸν ἀπόρσιτον παντελῶς! Ἐλθέ ἡ πνοή μου καὶ ἡ ζωὴ, ἐλθέ ἡ παραμυθία τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς, ἐλθέ ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ διηκεῖς μου τρυφή» (Sources Chretiennes), 156, 150 - 152). Ἡ εὐχὴ αὕτη εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ἐπιποθήσεως τοῦ ὠραίου Ἰησοῦ. Πράγματι ἡ διψαλέα ἀναζήτησις τοῦ Θεοῦ πρὸς μυστικὴν ἔνωσιν, κατέχει ἰδιάζουσαν θέσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἁγίου. Ἡ ἀναζήτησις ὅμως αὕτη δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἀπελπιστικόν, οὔτε εἶναι σκοτεινὴ καὶ ἀπογνωστικὴ ὑπάρχει ὄχι μόνον ἡ βεβαιότης τῆς ἐπιποθέσεως τοῦ Ἁγαπημένου ἀλλὰ καὶ ἡ πίστις

τῆς ἐκ τῶν προτέρων ἐνώσεως μετ' Αὐτοῦ. Εἰς τοὺς παρακάτω στίχους περιγράφεται ἐναργῶς ἡ ἡρεμος ἀγωνία κατὰ τὴν ἀναζήτησιν:

... ἐκτῆκομαι τὰς φρένας, — τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μου φλεγόμενος καὶ στένων. — Περιπατῶ καὶ καιόμεναι ζητῶν ὧδε κάκεισε — καὶ οὐδὰμὸν τὸν ἐραστὴν εὐρίσκω τῆς ψυχῆς μου. — (Ὑμνος 16, 10 - 13, SC 174, 10). Ἡ ἀγωνία, φλεγόμενη, εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀποκορύφωμά της. Εἶναι ὅμως ὅλα τόσο συγκριτικὰ καὶ ἀπαθη. Ἡ ἀπάθεια — ἡ κατ' ἀκρίβειαν ἡ ἀπόκρισις — τοῦ Ἁγαπημένου ἀναγκάζει τὸν Συμεὼν νὰ συμβουλευθῆ ἄλλους ἐνθέους ἀνδρᾶς περὶ τοῦ τί δεόν γενέσθαι.

καὶ τοὺς πάντας ἐπηρώτων — τοὺς ποτε Αὐτὸν ἰδόντας. — (Ὑμνος 29, 92 - 93. SC 174, 320).

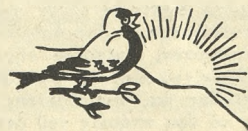
Εἰς τὸν βίον ἔρωτα τοῦ ἡμέτερου ὀρθοδόξου μύστου παρατηρεῖται ἀφ' ἐνὸς ἡ ἀγωνία, ἡ ἀδημονία, ἡ ἀναζητήσις τοῦ Ἐρωμένου καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ θεωρία, ἡ εὐρεσις καὶ ἡ περιπτύξις Αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα δύναται νὰ παρομοιασθῶν με κύκλον ὁ ὁποῖος πρὶν ἐνώση τὰ δύο ἄκρα του, διὰ νὰ σχηματισθῆ κλειστὸς κύκλος, ἀνοίγει ἐκ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνὸς κύκλου ἄλλος καὶ ἄλλος, ὥστε νὰ σχηματισθῆ διὰ τῶν ἡμικλειστών τούτων κύκλων μία συστροφή δυνατῶν διωμάτων, ἔχουσα προορισμὸν τὴν προσαγωγὴν τοῦ θεοῦ ἀνδρῶς εἰς ἐναργεστέραν, ἀσφαλεστέραν καὶ βεβαιωτέραν ἐπιποτείαν καὶ θεωρίαν. Τὸ ἐν βίωμα ἀποτελεῖ τὴν αἰτιώδη σχέσιν τοῦ ἑτέρου: τὴν ἐρωτικὴν κατατρυφήσιν ἀκολουθεῖ ἡ ἐγκατάλειψις αὐτὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀναζήτησις τὴν ἀναζητήσιν διαδέχεται ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Κυρίου καὶ ἡ μετάδοσις θείων δωρεῶν. Παραθέτομεν στίχους οἱ ὁποῖοι ὀμιλοῦν διὰ τὴν διαλεκτικὴν πορείαν τοῦ συμφωνικοῦ μυστικοῦ διώματος.

καὶ νεφέλης ὡσπερ εἶδος — φωτεινῆς ἐπιπεσοῦσα — ὅλη πρὸς τῆ κεφαλῇ μου — ἐωρᾶτο καθήμενη — καὶ κραυγάζειν ἐνεποιεῖ — ἐν ἐκπλήξει γενομένη. — Ὅμως πάλιν ἀποπαῖσα — ἐγκατέλιπέ με μόνον — καὶ ζητοῦντί με ἐμπόνως — ταύτην, αἴφνης ὅλην πάλιν — ἐν ἐμοὶ γνωστῶς εὐρέθη. (Ὑμνος 17, 374 - 384. SC 174 40).

Ὁ Ἁγαπημένος «γνωστῶς εὐρέθη» πλὴν δὲν ἔμεινε ἐς αἶε μετὰ τοῦ ἐραστοῦ. Μετὰ τὴν νέαν ἐπίσκεψιν τοῦ Δεσπότη πρὸς τὸν δούλον καὶ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀπόκρισιν ἀπ' αὐτοῦ ὁ Δεσπότης πάλιν ἀποκρύπτεται, ἐνῶ ὁ Συμεὼν ἀρχίζει ἐκ νέου τὴν ἀγωνιώδη ἀναζήτησιν.

Ἐφευγεν Ἐκεῖνος τάχος — ἔτρεχον ἐγὼ εὐτόμως, ἐδρασόμην οὖν πολλάκις — τοῦ κρασπέδου τούτου φθάνων. — Ἰστατο μικρὸν Ἐκεῖνος — ἔχαιρον ἐγὼ μεγάλως, — καὶ ἀφίπτατο καὶ πάλιν — κατεδίωκον καὶ οὕτως — ἀπίοντος, ἐρχομένου, — κρυπτομένου, φαινομένου — οὐκ ἐστράφην εἰς τούπίσω. (Ὑμνος 29, 71 - 81. SC 174, 320).

δ.μ.δ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΑΓ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟΝ τῶν ἀρετῶν, ἄλλες εἶναι σωματικές καὶ ἄλλες ψυχικές. Καὶ σωματικές εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ σκληραγωγία, ἡ διακονία, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν, διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνεται ἄλλος, ἀλλὰ καὶ νὰ δίδεται ἐλεημοσύνη κ.λ.π. Ψυχικές ἀρετὲς πάλιν εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ μακροθυμία, ἡ πραότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ προσευχὴ καὶ ἄλλες. Ἐάν λοιπὸν ἀπὸ ἀνάγκη ἢ σωματικὴν ἀσθένειαν συμβῆ νὰ μὴ ἐκτελέσωμεν τὶς σωματικὰς ἀρετὰς, ὁ Κύριος θὰ μᾶς συγχωρήσῃ, ἀφοῦ γνωρίζει τὰς αἰτίας τῶν παραλείψεων. Ἐάν ὅμως δὲν ἐκτελούμεν τὶς ψυχικὰς ἀρετὰς, δὲν θὰ ἔχωμεν τί νὰ ἀπολογηθῶμεν, γιατί καμμία ἀνάγκη δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἀναστολὴν των.

νῆ' Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, δυναμώνει ἐκείνον ποῦ τὴν ἔχει νὰ καταφρονῇ κάθε φευγαλέαν ἡδονήν, κάθε πόνον καὶ λύπην. Καὶ ὡς σὲ πείσουν ὄλοι οἱ ἅγιοι, ποῦ ὑπέμειναν μὲ εὐχαρίστησιν ὄλας τὰς θλίψεις καὶ τὰ βασανὰ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τους στὸν Χριστόν.

νθ' Πρόσεχε τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν μητέρα ὄλων τῶν κακῶν, τὴν φιλαυτίαν, ποῦ εἶναι μία παράλογη φιλία τῆς σάρκας. Ἀπὸ τὴν φιλίαν αὐτὴν γεννῶνται μὲ εὐλογοφάνεια οἱ βασικοὶ καὶ ἐμπαθεῖς καὶ καθολικοὶ τρεῖς μανιώδεις λογισμοί, δηλαδὴ τῆς γαστριμαργίας, τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς κενοδοξίας. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς προέρχονται ὄλα τὰ εἶδη τῆς κακίας καὶ ἔχουν τὴν ἀρχὴν των σὲ κάποιες προφάσεις σωματικῶν δηνῶν ἀναγκῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχωμεν πολὺ καὶ νὰ πολεμῶμεν τὴν φιλαυτίαν μὲ πολλὴν ἐγρήγορσιν. Διότι ὅταν ἀναιρεθῇ ἡ φιλαυτία, ὄλες οἱ κακίαι ὑποκαρῶν.

ξ' Τὸ πάθος τῆς φιλαυτίας εἰς μὲν τὸν Μοναχὸν λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἐλεῆσῃ τὸ σῶμα του μὲ περισσώτερες προφές γιὰ νὰ μὴ ἀσθενήσῃ καὶ ἔτσι νὰ τὸν παρασύρῃ σταδιακάς καὶ νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὸν λάκκον τῆς φιληδονίας. Εἰς δὲ τὸν λαϊκὸν λέγει τὸ πάθος αὐτὸ ὅτι πρέπει νὰ φροντίσῃ ἀπὸ τῶρα διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ εἰς τὸ μέλλον τὸν οἰκονομικῶς (καὶ τὸν ρίπτει εἰς τὴν φιλαρ-

γυρίαν).

ξβ' Οἱ θεολόγοι Πατέρες λέγουν ὅτι, ὅταν ὁ νοῦς ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις τῆς σάρκας καὶ τοῦ κόσμου καὶ τελειῶς αὔλος προσεύχεται χωρὶς φαντασίες καὶ εἰκόνας, τότε εὐρίσκειται εἰς τὸ τελειότερον στάδιον τῆς προσευχῆς. Αὐτὸς λοιπὸν ποῦ διατηρεῖ ἀμετάβλητη αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς προσευχῆς, αὐτὸς πραγματοποιεῖ ἀληθινὰ τὸ παράγγελμα τοῦ Ἀποστόλου: «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε».

ξβ' Ὅπως ὅταν τὸ σῶμα ἀποθάνῃ χωρίζεται ἀπ' ὄλον τὸν κόσμον, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν κινήται εἰς τὸν χῶρον τῆς τελειοτάτης προσευχῆς, ἀποθνήσκει καὶ χωρίζεται ἀπ' ὄλα τὰ νοήματα τοῦ κόσμου. Ἐὰν ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθάνῃ τὸν ζωηφόρον αὐτὸν θάνατον δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ τὸν Θεόν καὶ νὰ ζῆσῃ.

ξγ' Μοναχέ, πρόσεχε νὰ μὴ σὲ ἀπατήσῃ κανεὶς, βεβαιωνόντάς σε ὅτι θὰ σωθῆς, ἐάν σὺ κυριαρχεῖσαι ἀπὸ τὰ πάθη τῆς φιληδονίας καὶ τῆς κενοδοξίας.

ξδ' Ὅπως τὸ σῶμα ἀμαρτάνει μὲ αἰσθητὰ πράγματα καὶ γιὰ νὰ σωφρονῇ χρησιμοποιεῖ τὶς σωματικὰς ἀρετὰς, ἔτσι καὶ ὁ νοῦς ἀμαρτάνων μὲ τὰ ἐμπαθεῖ νοήματα, χρησιμοποιεῖ πρὸς παιδαγωγίαν του τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐλεῆσῃ τὰ πράγματα καθαρὰ καὶ μὲ ἀπάθεια κ' ἔτσι νὰ σωφρονῇ.

ξε' Ὅπως τὰς ἡμέρας διαδέχονται αἱ νύκτες καὶ τὶς θερινὲς ἐποχὲς διαδέχονται οἱ χειμῶνες ἔτσι τὴν κενοδοξίαν καὶ τὴν φιληδονίαν διαδέχονται λύτες καὶ ὀδύνες, εἴτε στὸν κόσμον αὐτὸν, εἴτε μετὰ θάνατον.

ξς' Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τὴν μετὰ θάνατον τιμωρίαν ἐκεῖνος ποῦ ἀμαρτήσῃ καὶ δὲν μετενόησῃ μὲ ἔργα ἐκουσίου κακοπαθείας ἢ μὲ ὑπομονὴν εἰς τοὺς ἀναλόγους πειρασμοὺς ποῦ παρεχώρησεν ὁ Θεός.

ξζ' Λέγουν οἱ ἅγιοι Πατέρες, ὅτι διὰ πέντε αἰτίες παραχωρεῖ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς πολεμοῦν οἱ δαίμονες. Πρώτη εἶναι λέγουν ἡ ἐξῆς: πολεμοῦμενοι ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ ἀντιπολεμοῦντες ἀποκτῶμεν πείραν καὶ διάκρισιν τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Δευτέρα δέ, ὅπως, ἀποκτῶντες τὰς ἀρετὰς μέσα στὸν πλεμον καὶ τὸν μόχθον, τὰς διατηρῶμεν σταθερὰς καὶ ἀμετάβλητους. Τρίτη αἰτία εἶναι, ὅταν προσδεύωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν νὰ μὴ ὑπερηφανευῶμεθα, ἀλλὰ νὰ

ταπεινοφρονώμεν. Τετάρτη είναι, ἄφου ἐλάβαμε πείραν τῆς ἀθλιότητος τῆς ἁμαρτίας νὰ τὴν μισήσωμεν μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν μας. Καὶ πέμπτη αἰτία, μαζὺ μὲ ὅλα τὰ παραπάνω, εἶναι νὰ μὴ λογομνησθῶμεν τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν μας, οὕτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ποῦ μᾶς ἐβοήθησεν, ὅταν πλέον μὲ τὴν χάριν του γίνωμεν ἀπαθείς.

ξή'. Ὅπως ὁ νοῦς ἐκείνου ποῦ πεινᾷ καὶ διψᾷ φαντάζεται ψωμί καὶ νερὸ ἔτσι ὁ νοῦς τοῦ γαστριμάργου φαντάζεται εὐχάριστα φαγητά, τοῦ φιληδόνου μορφές γυναικῶν, τοῦ κενοδόξου ἀνθρώπινες τιμές, τοῦ φιλαργύρου κέρδη, τοῦ μνησικάκου πῶς θὰ ἐκδικηθῇ ἐκείνον ποῦ τὸν ἐλύπησε, τοῦ φθονεροῦ πῶς νὰ κάμῃ κακὸν εἰς τὸν φθονοῦμενον καὶ γενικῶς μὲ ὅλα τὰ πάθη τοῦ ἴδιου συμβαίνει. Ἀπὸ τὰ πάθη ποῦ ἔχει κανεὶς, ἐνοχλοῦμενος ὁ νοῦς ἀντλεῖ τὰ ἐμπαθῆ νοήματα καὶ κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὸν ὕπνον.

ξθ'. Ὅταν τὸ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς Ψυχῆς, ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσῃ μὲ ἀσκητικὰ μέσα δυναμωθῇ ὑπερμέτρως πρὸς τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονές τότε παρασύρει τὸν νοῦν εἰς ἀπρεπεῖς φαντασίας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει κατ' ἀναλογία καὶ μὲ τὸ θυμικόν, ποῦ ὁ νοῦς βλέπει τρομακτικὰς φαντασίας. Καὶ αὐτὰ μὲν συμβαίνουν ἀπὸ μὴ ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκάθαρτοι δαίμονες, μὲ τὸν ἴδιον τῶν τρόπον, αὐξάνουσι τὰ πάθη καὶ τὰ διερεθίζουσι, ὅταν εὔρουσι τὸν νοῦν εἰς ἀμέλειαν. Ἀντιθέτως δὲ μειώνουσι τὰ πάθη οἱ ἅγιοι. Ἄγγελοι καὶ μᾶς προτρέπουσι εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν.

ο'. Τὸ μὲν ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς, ὅταν συνεχῶς ἐρεθίζεται διὰ τῶν διαφόρων ἡδονῶν, δημιουργεῖ δυσεξάλεπτη συνήθεια φιληδονίας στὴν ψυχὴ. Τὸ δὲ θυμικόν, ὅταν διαρκῶς παρὰ τὴν φύσιν του ταρασσεται, κάνει τὸν ἄνθρωπον δειλὸν καὶ ἄνανδρον. Καὶ τὸ μὲν ἐπιθυμητικὸν θεραπεύεται μὲ μακρὰν νηστείαν, ἀγρυπνίαν καὶ προσευχὴν, τὸ δὲ θυμικόν μὲ τὴν κάλωσύνην, τὴν φιλαδελφίαν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλεημοσύνην.

οα'. Οἱ δαίμονες πολεμοῦν μὲ δύο τρόπους· ἢ μὲ τὰ αἰσθητὰ πράγματα ἢ μὲ τὰ ἐμπαθῆ νοήματα τῶν ἰδίων πραγμάτων. Καὶ τὸν μὲν πρῶτον τρόπον ἐπιστρατεύουσι ἐναντίον ἐκείνων ποῦ εὐρίσκονται μέσα στὰ πράγματα. Τὸν δὲ δεύτερον κατ' ἐκείνων ποῦ εἶναι μακριὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα.

οβ'. Ὅσον εἶναι πιὸ εὐκόλον νὰ ἁμαρτάνῃ κανεὶς μὲ τὸν νοῦν του παρὰ μὲ τὴν πράξιν, τόσο ὁ πόλεμος διὰ τὰ ἁμαρτωλῶν νοημάτων εἶναι θαρύτερος ἀπὸ τὸν πόλεμον δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

ογ'. Τὰ μὲν πράγματα εὐρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν, τὰ δὲ νοήματα τῶν πραγμάτων σχηματίζονται μέσα στὸν νοῦν. Μέσα στὸν νοῦν λοιπὸν ὑπάρχει ἡ δυνατότης ἢ ὀρθῆς ἢ κακῆς χρήσεως. Ὅταν γίνεται σφαλῆρὰ χρῆσις τῶν νοημάτων, τότε ἀκολουθεῖ ἡ παράχρησις εἰς τὰ πράγματα.

οδ'. Διὰ τῶν ἐξῆς τριῶν μέσων σχηματίζει ὁ νοῦς τὰ ἐμπαθῆ νοήματα· μὲ τὴν αἴσθησιν, μὲ τὴν κρίσιν καὶ μὲ τὴν μνήμην. Μὲ τὴν αἴσθησιν μὲν, ὅταν τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, πρὸς τὰ ὁποῖα ἔχομεν τὰ πάθη, προσβάλλουσι τὰς αἰσθήσεις καὶ ἔτσι παρακινοῦν τὸν νοῦν σὲ ἐμπαθεῖς λογισμούς. Μὲ τὴν κρίσιν δέ, ὅταν ἀπὸ πολυφαγανῆ ἢ ἀπὸ δαιμονικῶν πόλεμον ἢ ἀπὸ ἀσθενείας, θερμαίνεται τὸ σῶμα καὶ προκαλεῖ ἐμπαθεῖς καὶ πορνικοὺς λογισμούς. Μὲ τὴν μνήμην ἐπίσης, ὅταν ἡ μνήμη φέρῃ τὰ νοήματα προσώπων καὶ πραγμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἁμαρτήσαμεν, ὑποκινοῦνται εἰς τὸν νοῦν ἐμπαθεῖς λογισμοί.

οε'. Ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν πρὸς ὀρθὴν χρῆσιν, ἄλλα μὲν εἶναι στὴν ψυχὴν, ἄλλα δὲ στὸ σῶμα καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ σώματος. Καὶ εἰς μὲν τὴν ψυχὴν εἶναι αἱ δυνάμεις τῆς, εἰς δὲ τὸ σῶμα τὰ αἰσθητήρια καὶ τὰ λοιπὰ μέλη. Ἐξω δὲ τοῦ σώματος εἶναι τροφές, κτήματα, χρήματα καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ κακὴν χρῆσιν αὐτῶν ὧν καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν, γινόμεθα ἐνάρετοι ἢ φαῦλοι.

ος'. Ἐκεῖνα ποῦ εὐρίσκονται στὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, (συμβεθεκτότα) ἄλλα μὲν εἶναι στὴν ψυχὴν, ἄλλα δὲ εἰς τὸ σῶμα καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ σώματος. Εἰς τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ γνώσις καὶ ἡ ἄγνοια, ἡ λήθη καὶ ἡ μνήμη, ἡ ἀγάπη καὶ τὸ μῖσος, ἡ λύπη καὶ ἡ χαρὰ καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς τὴν φύσιν τοῦ σώματος εἶναι ἡ ἡδονὴ καὶ ὁ πόνος, ἡ αἴσθησις καὶ ἡ ἀναισθησία, ἡ ὑγεία καὶ ἡ νόσος, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ τὰ λοιπά. Εἰς τὰ ἔξω τοῦ σώματος εἶναι τὰ τέκνα καὶ ἡ ἀτεκνία, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πτωχεῖα, ἡ δόξα καὶ ἡ ἄδοξις κ.λ.π. Οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἄλλα μὲν κατὰ ἄλλα δὲ κακὰ. Ἐν τούτοις κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὸ κακόν, ἀλλὰ ἀναλόγως τῆς χρῆσεώς τῶν ἀποβαίνουσι κατὰ ἢ κακὰ.

οζ'. Βεβαίως ἡ γνώσις εἶναι καλὴ ἐκ τῆς φύσεώς της ὅπως καὶ ἡ ὑγεία, ἀλλὰ διὰ τοὺς πολλοὺς δὲν εἶναι ὠφέλιμα. Διότι ἡ γνώσις ἂν καὶ εἶναι καλὴ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς, ὅπως ἐλέχθη, διὰ τοὺς φαῦλους ἀποβαίνει βλαβερὰ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ὑγείαν, τὸν πλοῦτον, τὴν χεράν, διότι δὲν κάμνουσι καλὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ἐπομένως συμφέρουσι στοὺς φαῦλους τὰ κακὰ; Ἀλλὰ δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ κακὰ, παρ' ὅτι νομίζονται κακὰ.

οη'. Μὴ κάμνησι κατάχρησιν τῶν νοημάτων γιὰ νὰ μὴ κάμνησι κατάχρησιν τῶν πραγμάτων καὶ χωρὶς νὰ θέλῃς. Διότι ἂν κανεὶς δὲν ἁμαρτήσῃ πρῶτα κατὰ δianoian, δὲν θὰ ἁμαρτήσῃ ποτὲ ἐν τῇ πράξει.

οθ'. Οἱ γενικῆς καὶ καθολικῆς κακίης δηλ. ἡ ἀφροσύνη, ἡ δειλία, ἡ ἀκολασία, ἡ ἀδικία, ἀποτελοῦν τὰ γνωρίσματα τοῦ χωματένιου ἀνθρώπου. Ἀντιθέτως οἱ γενικῆς καὶ καθολικῆς ἀρετῆς, ἡ φρόνησις, ἡ ἀνδρεία, ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη, εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ὅπως ἐφορέσαμε τὴν εἰκόνα τοῦ χωματένιου, ὡς φορέσωμεν τώρα καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ ἀνθρώπου. (Α' Κορ. ιε', 48).

ΒΙΒΛΙΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΠΑ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΑΓΚΑΣΤΑΘΗΣ

(Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
1902 - 1975)

ΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΚΟΥ

αυτού βιβλίου των 750 σελίδων δοξάζεται ο μολογουμένος ή έν Έλλάδι Έκκλησία — και κυρίως ό ένδοξάζόμενος έν τοίς άγίοις αυτού Θεός — διότι γίνεται γνωστή είς τό εύρύτερον κοινόν μία σπανία μορφή ιερέως, πού έχει όλα τά χαρακτηριστικά των άγίων: 'Ο Παπα-Δημήτρης από τον Πλάτανον των Τρικάλων, πού έκοιμήθη έν Κυρίω τήν 29ην 'Ιανουαρίου 1975 είς ηλικίαν 74 ετών.

Τό βιβλίον δέν έχει συγγραφέα, άλλ' άπλώς έπιμελητήν συλλογής και ταξιθετήσεως έπιστολών. 'Από τάς έπιστολάς του ίδιου αναδεικνύεται αναγλύφως Ένας άγιος ιερεύς και από τάς πρós αυτών έπιστολάς πνευματικών του τέκνων έκφράζεται ή κοινή συνείδησις τής Έκκλησίας, πού τόν τοποθετεί μεταξύ των άγιων.

Τήν έπιμέλειαν του βιβλίου και τήν έκδοσιν ανέλαβεν ό έκδότης βιβλίων και θεολόγος κ. Σ. Κεμεντζεζίδης, όστις διετηρεί προσωπικές σχέσεις με τόν βιογραφούμενον άγιον ιερέα Δημήτριον

Μή ζητήσωμεν συγγραφικές άρετάς από τό βιβλίον αυτό ή έκδοτικήν μοντέρνα χάριν. Είναι μία «σούμμα» έπιστολών του ήγιασμένου ιερέως με τήν διάλεκτον του όλιγογραμμάτου χωρικού τής Θεσσαλίας και Ένα πλθός έπίσης έπιστολών πιστών πού τόν έγνώρισαν και πού δέν θά ήσαν ίσως άπαραίτητοι είς μίαν μη λαϊκήν έκδοσιν. 'Αλλά πόση χάρις πνευματική αναδίδεται από τό βιβλίον αυτό με τήν έν πίστει άφελότητα και ειλικρίνειαν! Πόσον θαθέως όμιλει είς τήν ψυχήν και πός κατανώσει τήν καρδίαν τό έργον αυτό τής πίστews είς τήν ούσίαν και τήν μορφήν του! 'Ακινδύνως θά ήμπορούσε κανείς νά χαρακτηρίση ως μνημείον πρωτοχριστιανικής άπλότητος τό περιεχόμενον του βιβλίου και τήν όλην δομήν του πού κυριολεκτικώς αιχμαλωτίζει τόν αναγνώστην, έφ' όσον δεθαίως διατηρη άδιάφορα τά πνευματικά του αισθητήρια.

Πέρα όμως από αυτά, ύπάρχει ή μορφή του

Παπα-Δημήτρη, πού δεσπόζει στις 750 σελίδες και έπέκεινα, στις καρδιές πού φλέγονται από τήν γνωριμίαν του. 'Ο,τι νά διαβάσει είς τά έν τή ταπεινώσει ύψηλά γραπτά του όσίου αυτού άνδρός άδύνατον να μη ένθυμηθής τούς συναφείς με τήν παιδικότητα τής ψυχής λόγους του Κυρίου «άφετε τά παιδιά...», «έν μη στραφήτε και γένησθε ως τά παιδιά ταύτα ού μη εισέλθητε είς τήν βασιλείαν των ούρανών». Διότι ήτο παιδίον ό ιερεύς όχι «ταίς φρεσί» δεθαίως.

Δέν θά ήτο ύπερβολή νά ύποστηρίξη κανείς, ότι ό βίος και ή πολιτεία του άπλουστάτου — όχι άπλοϊκού — παπα-Δημήτρη, με τήν καθαρότητα τής ψυχής με τήν καιομένην υπό του άγίου Πνεύματος καρδίαν, με τήν στερράν πίστιν, τήν θερμήν και άδιάλειπτον προσευχήν, με τά θαύματα, λύουν τελεσιδικώς τό «πρόβλημα» του έφημεριακού κλήρου και έπανευαγγελίζονται τήν όρθόδοξον παράδοσιν. Και οι ιερείς μας, πού θά διαβάσουν τόν βίον του συλλειτουργού των, δέν θά έχουν άλλην έκλογήν, από τήν μίμησιν ενός τοιούτου προτύπου είς τήν αγάπην και τήν ταπεινώσιν και στό «ύπεροράν σαρκός». 'Αλλά και όσοι έφίενται τής ιερωσύνης και ήδη φοιτούν είς Σχολάς, θά προσέφερον είς έαυτούς και είς τήν μέλλουσαν διακονίαν των άπειρώς περισσότερα, έν ήκολούθουν τά ίχνη του παρ άπό τήν θεωρητικήν στοιχειώσιν των.

Είθε αί ευχαί, του ως λαμπάδα αναλαθέντος είς τό Θυσιαστήριον, τήν προσευχήν τήν όπίαν του έδίδασξεν ό Θεός και τήν πρακτικήν μέριμναν ύπέρ του ποιμνίου του π. Δημητρίου, νά σκεπάζουν και νά φωτίζουν πάντας τούς αγαπώντας τόν Κύριον ήμών 'Ιησού Χριστόν.

θ.

o o o

Ο ΟΣΙΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ

ΠΟ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ Νικοδημού Νεασκητιώτου έξεδόθη ό «Βίος του 'Οσίου 'Αθανασίου του 'Αθανίτου» ως ιστορική βιογραφία, «έπί τή βάσει των αρχαιων Βίων και λοιπών πηγών μετά πολλών σημειώσεων και εικότων». Τό έργον προλογίζει ό σεβ. Μητροπολίτης 'Υδρας κ. 'Ιερόθεος και έχηματοδοτήθη υπό του προηγούμενου κ. 'Αθανασίου Λαυριώτου.

Πρόκειται περί μιάς εργασίας έπιστημονικώς

γραμμένης με μέβξιν ψυχής, όπως επιβάλλεται από αυτό το θέμα. Ο σ., προκειμένου να αναδείξει την γνησίαν βιογραφίαν του Όσιου τούτου Πατρός, έπρεπε να παλαίση όχι μόνον μεταξύ δύο παραλλαγών, αλλά και δι' έπιστημονικής κριτικής να αποκαταστήση το αυθεντικόν κείμενον, το όποιον είχαν ύποστη άληθη κατακερματισμόν υπό ημετέραν και ξένων μελετητών.

Ο π. Νικόδημος απέδωθε εις πραγματικόν συγγραφικόν άθλημα και έπέτυχε διά της φιλοπονίας του, αλλά και διά του έπιστημονικού έξοπλισμού του, που του παρέιχεν ή θεολογική και φιλολογική συγκρότησίς του, να προσφέρη αυθεντικώτατον τόν μέγιστον Πατέρα του Όρθοδόξου Μοναχισμού, οργανωτήν και νομοθέτην του Άγίου Όρους και του Μοναστικού Άθανασιανού Τάγματος.

Ο Πρόλογος με εὐλάβειαν, γνώσιν του Μοναχισμού και με αίσθησιν ψυχής γραμμένος, εισάγει τόν αναγνώστην εις τὰ άδύτα της έν Χριστώ ζωής.

Η Μακρά Εισαγωγή του σ. παρέχει μίαν πλήρη εικόνα της συνθετικής και κριτικής έργασίας βάσει τών Βίων του Άγίου Πατρός.

Η έκδοσις καλλιτεχνικώτατη, επί άρίστης ποιότητος χάρτου και με σελ. 432, κοσμείται με ένα σημαντικόν άριθμόν αρχαίων εικόνων του βιογραφουμένου άγίου και κωδίκων και αποτελεί έν τώ συνόλω του πολύτιμον απόκτημα της ασκητικοφιλολογικής γραμματείας.

Ίσως θα έπρεπε να σημειωθή, ότι ο σ. κατά παρέκκλισιν εκ του κεντρικού του θέματος, άφιερώνει, μεταξύ τών πολλών του σχολίων, έν μακρόν σχολιον - μελέτην μάλλον 40 σελίδων, ητις αποβλέπει εις την αποκατάστασιν της, κατά την Πατερικην διδασκαλίαν, όρθης βιώσεως της κατά Χριστόν αγαμίας την όποιαν παρημήνευσαν αί έν τώ κόσμω θρησκευτικάί κινήσεις και αναγάλλει την έκδοσιν «Παραρτήματος» διευρύνοντας το αυτό θέμα.

Συνιστώμεν ένθέρμως το βιβλίον το όποιον όμολογούμενος έλειπεν από τας βιβλιοθήκας τών Όρθοδόξων όλων τών τάξεων.

Συγχαίρομεν τόν έν Χριστώ αδελφόν διά την πολύτιμον προσφοράν του εις την Έκκλησίαν και ευχόμεθα ένδυνάμωσιν υπό Κυρίου διά την έκδοσιν και του δευτέρου Τόμου με τὰ «Άπαντα» του Όσιου Πατρός ημών Άθανασίου του Άθωνίτου. θ.

βιβλιοθήκας τών ι. Μονών και Σκητών του Άγίου Όρους.

Την όγκώδη έκδοσιν του Α' Τόμου, άποτελουμένην έξ 720 σελίδων, ανέλαθε το Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας δαπάναις της Ί. Μονής Πεντέλης και συνιστά άληθή άθλον έργατικότητος, ύπομονής και έπιστημονικής συνεπειάς. Ο γράφων γνωρίζει υπό ποίας δυσχερείς συνθήκας ειργάσθη ό κ. Στάθης εις τας άγιορειτικές βιβλιοθήκας επί σειράν έτών έν μέσω χειμώνι και χωρίς τας στοιχειώδεις διευκολύνσεις που παρέχουν και τὰ πτωχότερα σπουδαστήρια τών πόλεων, διά να καταρτίσθι έργον μέγα, του όποιου ό Α' Τόμος άποτελεί το έν έβδομον του συνόλου!

Άλλά ό κ. Στάθης ήντλει δυνάμεις από την άγάπην προς το έργον του και από τόν ιερόν Άθω, όπως γράφει ό ίδιος : «Παρήλθεν ικανόν χρόνο άφ' ότου παρούμαι εις το Άγιον Όρος ως εις ποθεινήν πατρίδα, τόπον καταφυγής και της ψυχής μου άναψυχής. Αί σκιαί τών μελουργών, τών ποιητών, τών κωδικογράφων, τών μελιρρύτων άγιορειτών ψαλτών του παρελθόντος, αί σκιαί όλου αυτού του άποληρμονημένου κόσμου τών βυζαντινών μουσικών χειρογράφων, νέφος όλον όπου άποσταάζει γλυκασμόν, συγκροτούν χορείαν και με άφατα ψαλματα πλημμυρίζουν την καρδιαν μου, άνακουφίζουν την ταπεινωρίαν τών ταξιδίων, ιδίως κατά τόν χειμώνα, διασκεδάζουν την κόπωσην, εξορίζουν την μόνωσιν, παρηγορούν την θλίψιν. Οί άγιορείται κολόγερροι, φίλοι άξιαγάπητοι, είτε με την άνειπιθέυτον προσήνειαν εις την φιλοξενίαν είτε με την έκδηλωσιν της άφελότητος της καρδιάς αυτών, βοηθούν εις τόν συντελεσμόν του άθλου τόν όποιον άνελάβον...».

Άξιός ό έργάτης του μισθού αυτού. θ.

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

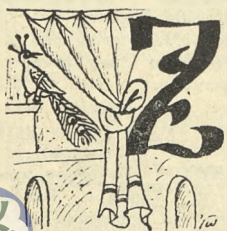
ΓΛΥΚΑΣΜΟΝ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ώνόμασεν ό φίλος θεολόγος κ. Π. Πάσχος μίαν σειράν λογοτεχνικών και κατασκευτικών κειμένων, που εισάγουν εις την όρθόδοξον λειτουργικήν πνευματικότητα, τὰ όποία μετεδόθησαν ως ραδιοφωνικάί

όμιλία και άλλα αποτελούν διαλέξεις του.

Ο τίτλος του βιβλίου δεν όφείλεται μόνον εις μίαν όμάδα όμιλιών που έχουν ως ύπόθεσιν τόν «Άκάθιστον Ύμνον», αλλά και εις την ιδιαιτέρην ευλάβειαν που έχει ό σ. διά την Μητέρα του Θεού, ή Όποία είναι όντως «ό γλυκασμός τών άγγελων και τών θλιθόμενων ή χαρά», και πρὸς την Όποίαν το άφιερώνει με πολλήν ταπεινάσιν: «Στην έμψυχη σούς ούρανούς κλίμακα όρθόδοξων — στην άχραντή και στοργική μάνη της Έκκλησίας — κι' όλων τών τέκνων της: μικρών, φτωγών και ποιημένων — άίνος θερμός και προσευχή άθλίου κεχραίου».

Τί να εΐπωμεν περὶ του βιβλίου; Ο φίλος κ. Πάσχος είναι ήδη γνωστός στο εύρύτερον κοινόν από 15ετίας ως όρθόδοξος θεολόγος, συγκεκριτημένος από στοιχεία παραδοσιακά έκκλησιαστι-

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΗΛΩΤΗΣ ΕΛΛΟΓΟΣ υπάρχων του παραδοσιακού πλούτου της Βυζαντινής μουσικής ό φίλος μουσικολόγος κ. Γρηγόριος Στάθης, έφερεν εις τὸ φῶς της δημοσιότητος τὸ από έτών αναληφθέν έπίπονον έργον του, της περιγραφικής καταλογογραφήσεως τών χειρογράφων κωδίκων της Βυζαντινής μουσικής οΐτινες απόκεινται εις τας

κά μοναστικά και άσκητικά και καλλιεργημένη ή ψυχή του όχι μόνον με την λειτουργική ζωή της Έκκλησίας και την προσευχήν, αλλά και με κείμενα Πατερικά εις όλην την κλίμακα της ποιήλης πνευματικότητας, τὰ όποια και προσπαθεί να διώση και να διδάξη εις τόν Όρθόδοξον λαόν μας.

Γραμμένον τό βιβλίον αυτό όπως και τὰ προηγούμενα με σαφήνεια και άτυφον πνεύμα χάριν τών αδελφών του έν Χριστώ, εισάγει πράγματι εις την όρθόδοξον λειτουργικήν πνευματικότητα, με τρόπον που προσιδιάζει εις τόν πανεπιστημιακόν διδάσκαλον και εις τόν έν προσωπική μεθέξει πιστόν, γεγονός που «πληροφορεί» έν χάριτι τās καρδίας και φατίζει τόν νούν. Έπομένως τί μνει εις ήμάς ειμή να συστήσωμεν ένθέρμως τό βιβλίον αυτό, τό όποίον, άν και φαίνεται ότι στερείται θεολογικών πτήσεων, που δημιουργούν ίλιγγον εις τούς μη έχοντας «τὰ αισθητήρια γεγυμνασμένα», όμως καταδεικνύει την όδον που οδηγεί ασφαλώς εις την θεολογίαν, άν θεολογία είναι τό ζήν εις την λειτουργικήν πνευματικότητα. Άλλωστε τών ύψηλών πνευματικών καταστάσεων προηγούνται ή πράξις και ή κάθαρσις, άνευ τών όποιών δημιουργούνται ψυχοπνευματικά διαταραχή, χωρίς να ανέφρωνεν την άποδοκιμασίαν υπό της χάριτος, εις τās περιπτώσεις της έξ οίήσεως και άναισχυντίας υπερβάσείως των, όποτε προκαλείται ό σκοτασμός του νοού. Και αυτόν τόν πνευματικόν νόμον γνωρίζει καλώς ό φίλος σ. από τās έν "Αθω ώφελίμους διατριβάς του.

θ.

Θ. Α. ΠΑΣΧΙΔΗΣ

1836 - 1890

ΣΣΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ αυτό να μη είχε θέσιν εις τās στήλας τών Α.Δ. εάν δεν έξιστορούσε την ζώνη και τό έργον του ένθνομάρτυρος Θ. Α. Πασχίδη, ένικός λογίου, εκπαιδευτικού, άγωνιστού, δημοσιογράφου και χριστιανού. Πρόκειται περι

μίας συγγραφής του φιλολόγου κ. Ίωάν. Χατζηφώτη, που αναφέρεται εις τόν ένθνομάρτυρα Πασχίδη, τόν όποίον παρακολουθεί εις όλην την πορείαν του μέχρι του μαρτυρίου του και εις όλας τās έκφάνσεις της πολυπύχου δραστηριότητός του.

Ό σ. με άπτόν τόν ένθνοκρησκευτικόν παλμόν προβάλλει την μορφήν του ήρωα διότι πιστεύει, ότι «τέτοιες μορφές δεν πρέπει να βρίσκωνται στη σκιά, αλλά στο φώς, αιώνια πρότυπα και παραδείγματα. Όδηγητές στο δρόμο τών ένθνικών μας πεπρωμένων».

Ό σ. εάν ανασύρη από την λήθη τόν έξοχον πατριώτην και χριστιανόν Πασχίδη, τό κάμνει από την άνησυχίαν που τόν συνέχει δια τό ένθνικόν μέλλον, επειδή άλλότερα στοιχεία άπειλοϋν την φυσιогνωμίαν της Έλλάδος. «Ζούμε, γράφει, σε μία εποχή καταλυτική αξιών, σε μία εποχή

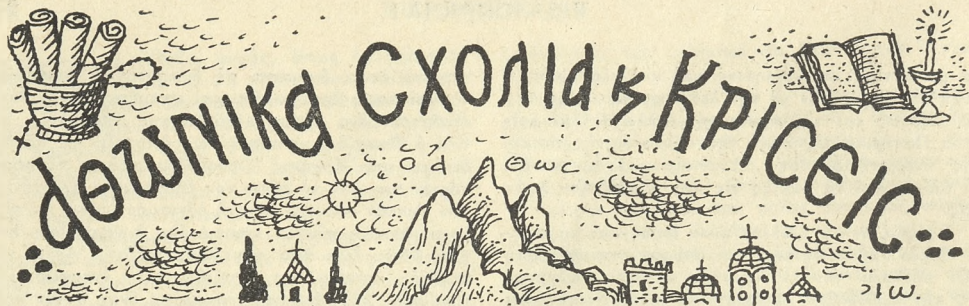
παραπαίουσα ανάμεσα σε δημαγωγικά συνθήματα και σοφά ώρναμενα και στημένα είδωλα που συνθέτουν ένα κόσμο κίβδηλο και άπατηλό...». Και ό Πασχίδης άναμφιβόλως άποτελεί τό παράδειγμα του "Έλληνα Όρθόδοξου, που με τό μαρτυρίόν του και τό αίμα του εβεβαίωσεν όχι μόνον τόν ύψηλόν του και εύγενή ένθισμόν, αλλά και την χριστιανικήν πίστιν του. Διότι ό Πασχίδης ήντλει ύδωρ ζών από την Όρθοδοξίαν. Άρκει να διαβάση κανείς τις «ταξιδιωτικές έντυπώσεις» του, σελ. 225, δια να ανακαλύψη έναν άγνόν και με όρθόδοξον αίσθησιν χριστιανόν, που περιέρχεται δια προσκύνησιν τό Μοναστήριον του Άγίου Όρους και τὰ περιγράφει με τόσην χάριν και εύλόγϊαν.

«... Δακρυρρών υπό χαράς γράφει, διότι τό καταστρεπτικόν και παμφάγον πυρ έσεβάσθη τούλάχιστον κειμήλια της Έλληνικής και Βυζαντινής εποχής και νυχθήμερον διατελέσας εις τὰ έρειπιώδη εκείνα κρησφύγετα και άσυλα τών δίκην αετών έμφωλευόντων σεβαστών άνδρών, έσπευσα τή έπαύριον περι δύσμάς του ήμερινού φωστήρου, ίνα βαδίωσιν τήν άνάντην και κατάντη όδόν, την εις τό ίερόν του Σταυρονικήτα άντρον άγουσας, ότε παρεγενόμην μεθ' ώραν μίαν περίπου. Έν τή σηληαίωδιε ταύτῃ Μονῃ άπαντώνται πολλαχοϋ πλάκες μαρμάρεινι, πελασγικά γράμματα λελαευμένα φέρουσαι, και πύργους τις πελώριος έγείρειται παρά τό κωδωνοστάσιον της εποχής τών Βυζαντινών. Έν δε τῷ άρχαίω ναῷ διακρίνεται ή του θαυματουργού Ποσειδάνου του Χριστιανισμού, του Μεγάλου φημι Νικολάου ψηφιδότευκτος εικόν, όστράκω θαλασσίω έν μέσω μετώπω διασχισθεΐσα και κηλίδας αίματηράς φέρουσα...».

Περιγράφων μετά άδισπτότω συνοχής και εύλαθείας τόν Ναόν της 'Ι. Μονῃς του Παντοκράτορος μεταξύ άλλων γράφει: «Τρίμορφον δ' εικόνα Πανσελήνιον έν τῷ νάρθηκι αυτού τοιχογράφον μεταρσιώς φέρουσαν, ής ή θεά καταπληκτική τε και κατανυκτική, έκπαγλός τε και σεμνοπρεπής Τρίμορφος καλουμένη: Ό Θεάνθρωπος Ίησούς, έκ δεξιών την Θεοτόκον και έξ εώνώντων τόν Πρόδρομον έχων ου μὴν δ' άλλα και τήν ώραιόμορφον και πανυπέρολμπρον Θεοπαίδα τούπικλην Γεράντισσαν περιέχων».

Και ταύτα ως έλάχιστα δείγματα και τεκμήρια της θεοσεβείας του πολυτρόπου, πολυπλάγκτου και ένθνικού άνδρός, τὰ όποια παραβαλλόμενα με τὰ μηδενιστικά, χαστικά και άκατανόητα κείμενα συγχρόνων «πνευματικών άνθρώπων», άπελπίζουν δια τό μέλλον του Όρθόδοξου Έλληνισμού και άφήνον άνεπάφους τās δικαιολογημένες ανησυχίας του φίλου κ. Χατζηφώτη, όν και συχαίρομεν δια τό κοπιώδες έργον του.

Θά ήτο παράλειψις άσυγώρητος εάν δεν έσημείωνα, ότι ό Πασχίδης δεν υπήρξεν ένθνομάρτυρ μόνον, αλλά και μάρτυρ Χριστού, άφου συμφώνως με την πληροφορίαν του επίζησαντος τās βασανιστηρίαν Φιλιππίδου, «μεθ' ιεράς φρίκης άπωθών τās άτίμους προτάσεις προς έξισλαμισμόν, έλεγεν εις τούς άγαρηνοϋς: Ό Μωάμεθ είναι ψευδοπροφήτης, μόνον ό Ίησούς Χριστός είναι άληθής». Και συνεχίζει ό Φιλιππίδης: «Όυτίς ήσαν οί τελευταίοι λόγοι του και έκτοτε έχασα τόν προσφιλή μου φίλον...» (σελ. 158). θ.

ΦΙΛΟΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
της Ἐκκλησίας της
Ἑλλάδος ἐξέδωκεν
ὕπὸ ἡμερ. 4-4-75 τὴν
κατωτέρω ὑπ' ἀριθ.
2069 Ἐγκύκλιον
πρὸς τοὺς Σεβασμιω-
τάτους Ἱεράρχας:

«Ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἤχθη τὸ θέμα τῆς ἐπανδρώσεως τῆς Μοναστικῆς Πολιτείας τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους, ἐξητάσθη δὲ πρότασις ἐκπροσώπου ταύτης περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκεῖσε θητείας ἐπὶ ἓν ἔτος τῶν ἀγάμων Κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιοιᾶτης Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μὴ σιέρογουσα εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μετὰ βασιν ἐθελοντῶν ἀγάμων κληρικῶν, ἐπιθυμούντων νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ εἴτε διὰ μελέτην, εἴτε διὰ πνευματικὴν συγκρότησιν καὶ περιουλλογήν, ἐπὶ ἓν ἔτος ἢ καὶ περισσότερον, ἐφ' ὅσον θὰ τύχωσι τῆς ἀδείας τοῦ οἴκελου αὐτῶν Μητροπολίτου. Πρὸς τοὺς κληρικούς τούτους ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὸ ἀκέραιον λήψεως τῶν μνησίων αὐτῶν ἀποδοχῶν, καθ' ὃν χρόνον θὰ διατριβῶσιν εἰς τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος.

«Ὅθεν, Συνοδικῆ ἀποφάσει, παρακαλοῦμεν, ὅπως ἀνακοινώσητε ταῦτα εἰς τοὺς ὄφ' ὑμᾶς ἀγάμους κληρικούς, γνωρίσητε δὲ ἡμῖν ἀκολούθως τὰ ὄνόματα τῶν ἐπισκόπων προσφερομένων διὰ τὴν ἐκεῖσε ἀπόσπασιν τῶν κληρικῶν, διαβιβάζοντες ἅμα ἡμῖν καὶ τὰς σχετικὰς αἰτήσεις τῶν».

Κατ' ἀρχὴν δὰ ἦτο ὅλως περιττὸν νὰ ἀναζητηθῇ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Κοινοτήτος, διὰ τὴν ἰδίαν οὐδένα ἐξουσιοδότησεν διὰ τὴν ἀνωτέρω πρωτοβουλίαν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μειώνει τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν πάντες οἱ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συμμερίζονται διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐγκυκλίου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τὴν ὁποίαν μᾶς γεννᾷ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὸ Ἁγιὸν Ὄρος.

Εἶναι δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη μας ἐννόητος, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν τὰ χρόνια παραπονα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, διότι οἱ ἅγιοι Ἱεράρχαι ἀπέσπον ἐκ τῶν Μονῶν Μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων χάριν τῶν Μητροπόλεων τῶν. Τὸ γεγονός πάντως εἶναι θεάρεστον καὶ δὲν γνωρίζομεν κατὰ πόσον συνδέεται ἡ Συνοδικὴ ἀπόφασις μετὰ τὸ τελευταῖον ἐκδηλωθὲν ἐνδιαφέρον τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Βεβαίως τὸ πρόβλημα τῆς ἐπανδρώσεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους δὲν εἶναι καὶ τόσον ὀξύ, ὅσον ἦτο πρὸ τριετίας, χάρις εἰς τὴν ἔλευσιν μιᾶς ἑκατοντάδος σχεδὸν νέων Μοναχῶν καὶ δοκίμων καὶ μάλιστα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιστημόνων.

Ὑποθέτομεν οὖν τοῦτοις, ὅτι ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπορρίψασα τὴν ὑποχρεωτικὴν θητείαν καὶ ἀφήσασα εἰς τὴν ἐκάστον προαίρεσιν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς, ἀλλὰ καὶ προσφέρονσα ὅλας τὰς ἀποδοχὰς τῶν ἐλευσομένων κληρικῶν, δεικνύει ἐνδιαφέρον διὰ «τὴν πνευματικὴν συγκρότησιν καὶ περιουλλογήν» τῶν. Πράγματι. Τὸ τελευταῖον τοῦτο, φρονοῦμεν, εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως, διότι ἐμμέσως ἀνομιολογεῖται μίαν νόδος κατάστασις, ἣτις προσέκλυεν ἀπὸ ἱστορικῶς ὡς εἴπωμεν συνθήκας. Καὶ ἐξηγοῦμεθα οἱ ἐν τῷ κόσμῳ

διακοινοῦντες ἱερομόναχοι ἦσαν σπάνιοι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκάλυπτε τὰς ἀνάγκας τῆς διὰ τῶν ἐγγάμων ἱερέων, πράγμα ποῦ τεκμαίρεται ἀπὸ ἀρκετοῦς Ἱ. Κανόνας. Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐγνωρίζαν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι πλείονα ἡμῶν. Διὸ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι προήροχοντο ἀπὸ τὰς ἱ. Μονὰς κατόπιν πολυχρονίου ἀσκήσεως καὶ ἀγιασμοῦ τῶν.

Τὸ ἔργον τῶν Μονῶν ὑποκατέστησαν αἱ θεολογικαὶ Σχολαί. Τὸ πνεῦχον ἐθεωρήθη ὡς βασικὴ προϋπόθεσις, νόμῳ κατοχυρωμένη, διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς κλήματος εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Μία τυπικὴ κοινὴ εἰς ἓνα Μοναστήριον καὶ πορεία ἀνεπιστροφῆς πρὸς τὸν κόσμον μὲ τὰς καταλυτικὰς τοῦ ἐπιρροῆς. Κατόπιν τοῦτου χρειάζεται ἐτέρα ἐρμηγεία διὰ τὴν καθίζησιν τοῦ βιωματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐξάλπωσιν τοῦ ἀντιχριστιανισμοῦ;

Καὶ τώρα; Εἶναι ἰάχα ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, διὸ ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, θὰ προέλθῃ μόνον ἀπὸ τὰ Μοναστήρια;

***

ΕΝΘΑΡΡΥΝΤΙΚΟΝ (ΗΜΕΙΟΝ)

ΗΜΕΙΟΝ εὐδοίωνον δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ Ν.Α. τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, διὰ τοῦ ὁποῖου διευκολύνεται ἡ μοναχοποίησις τῶν ἐπιθυμούντων νὰ μονάσουν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὴν ἱ. Μονὴν τοῦ Σινᾶ καὶ εἰς τὴν ἀγιοταφικὴν Ἀδελφότητα τῶν Ἱεροσολύμων. Ὑπῆρχε, θεθαίως, προνομιακὴ ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς στρατεύσεως διὰ τοὺς ὑπὸ προϋποθέσεις κειρομένους Μοναχοὺς. Ἄλλ' ἤδη, πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ἀβέρωφ, κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς Ἱ. Κοινότητος, — φαίνεται δὲ καὶ παρὰλλήλων τοιοῦτων τῶν μνηθέντων Προσκυνημάτων — ἤρθησαν καὶ αἱ ἐμποδιστικαὶ προσελεύσεως νέων προϋποθέσεις καὶ οὕτως ἐλπίζεται δι, ἐνῶπι ἔχομεν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Μο-

ναχῶν, διὰ τὸν στρατὸν τὸ μέτρον εἶναι ἐπιτελῶς ἀνεπαίσθητον.

Ἐὰν τὸ ἐν λόγῳ Ν.Α. ἐντάσσεται εἰς τὰ πλαισία μιᾶς γενικωτέρας ἐπανεκτιμησεως τῶν ἱ. Μονῶν ἐκ μέρους τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, ὡς Ὁρθοδόξων Κέντρων — καθ' ὃν χρόνον εἰς ἄλλας χώρας οἱ Μοναχοὶ ἐγκλείονται εἰς ψυχιατρεία ὡς ψυχοσθενεῖς — δὲν ἔχομεν εἰμὴ νὰ δοξάσωμεν τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ νὰ εὐχηθῶμεν εἰς τοὺς Κυβερνήτας τῆς νεοπαγοῦς Δημοκρατίας, ἀποκατάσασιν πλήρη εἰς τὸν ἑλληνικὸν γῶρον τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐκφαινομένης εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς καὶ δημοσίας ζωῆς. Οἱ Βυζαντινοὶ καὶ ἐγνωρίζαν καὶ ἐκράτησαν μιαν μεγάλην αὐτοκρατορίαν ἐν ἀδιαπίπτῳ δόξῃ ἐπὶ χίλια ἔτη, διὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄν ὅχι τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστον ἄς μᾶς διδάξῃ ἡ Ἱστορία, ὅτι χωρὶς Ὁρθοδοξίαν κινδυνεύομεν νὰ γίνωμεν «κικηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν».

ΚΑΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΟΙ ΟΙΚΙΑΚΟΙ ΑΥΤΟΥ

ΕΤΕΙ ΟΡΘΟΤΑΤΑ τὸ πρόβλημα «τῶν ἀντιδράσεων τῶν οἰκείων τῶν ἐφιεμένων ὅπως μονάσσωσι νεανίδων», ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας, παρακαλοῦ-

σα τοὺς σεβ. Μητροπολίτας, ὅπως παραγγείλων εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν Ἱ. Μονὰς). α) Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἀποκρούπτωσι τὰς ἐφιεμένας νὰ μονάσσωσι νεανίδας ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτῶν, τοῦναντίον μάλιστα, ἀφοῦ εἰσοδέχονται αὐτὰς ἀγκάλαις μητρικαῖς, ἀνακοινῶσιν... ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς καὶ πολιτικαῖς ἀρχαῖς, ἔστω καὶ ἂν τυγχάνωσιν αὐταὶ ἐνήλικοι. Νὰ μὴ προβαίνωσιν εἰς τὴν, καὶ κανονικῶς ἄτοπον, καταστρατήγησιν τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ εἰς τὴν ἄνευ τῆς προβλεπομένης δοκιμασίας κοινὴν ἢ ρασοφορίαν τῶν ὑποψηφίων ἐσπευσμέ-

ως...».

Πνευματικωτάτη ή έν λόγω Έγκύκλιος, μέ διακριτικότητα τοποθετούσα τό λεπτόν τοῦτο θέμα, καί μαρτυροῦσα ὑψηλήν ποιμαντικήν ἀντίληψιν, εἰς τρόπον νά διασώζεται ή ἀναγνώρισις τοῦ ἐνθέου ζήλου ἐκείνων πού πορεύονται πρὸς τὸν Μοναχισμόν — «εἰς ἐποχήν πνευματικῆς κάμψεως τῆς συγχρόνου κοινωνίας» — ἀλλὰ καί νά ἀποφεύγεται ή καταφορά ἐναντίον τῶν μοναστηρίων ἐκ μέρους τῶν γονέων καί αὐτοῦ τοῦ ἐπισητοῦντος οκανδαλοθηρικῶς τοιαύτας ἀφορομάς ἡμεροσίου καί περιοδικοῦ Τύπου.

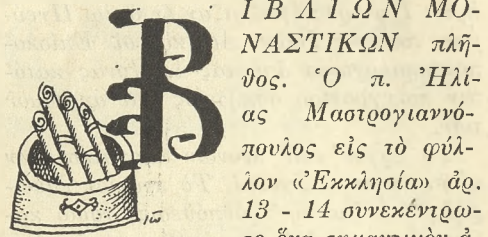
Ὅτιω πως, συνεχίζει ή Έγκύκλιος, «διὰ τοῦ μέτρου τούτου νά ἐπέλθῃ ἐκτόνωσις τῆς κατὰ τῶν Ἱερῶν Μονῶν καταφοράς τῶν οἰκειῶν τῶν ἐφιεμένων, ὅπως μονάσωσι νέων ή νεανίδων καί γλυκαμοῖς τῖς ή μετρίασις τοῦ παραπικρασμοῦ τῶν καθ' ὃ διάστημα νά διαρκῆ ή κατὰ τὰς κανονικὰς ἐπιταγὰς δοκιμασία τῶν ὑποψηφίων μοναχῶν».

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἕνα γεγονός: τὴν ἐπαινετὴν ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ κόσμου πρὸς μονασμὸν νέων καί νεανίδων, τὴν ἀντίδρασιν ἐνίοτε μέχρι καταδιώξεως ὑπὸ τῶν γονέων καί τὴν ὑπὲρ τῶν γονέων καί κατὰ τοῦ Μοναχισμοῦ παρέμβασιν τοῦ Τύπου. Χαιρομεν διότι ή Έκκλησία, ἐπομένη τῆ Ὁρθοδόξῳ παραδόσει, τάσσεται ὑπὲρ τοῦ μονασμοῦ. Ἀλλὰ δὲν φθάνει αὐτό. Χρειαίεται καί μία μεθόδευσις. Ἀντὶ αἱ Ἱ. Μοναί νά ἐρχονται εἰς ἀντιδικίαν μὲ τὸν γονεῖς, οἷτινες ἐν ἐξεγέρσει προσφεύγουν εἰς τὴν δημοσιότητα, ἐπὶ μεγίστη θλάβῃ τῆς Έκκλησίας, νά δημιουργῶνται συνθήκαι διαλόγου γονέων καί τέκνων, τοῦ Ἐπισκόπου συμβουλευόντος τοὺς γονεῖς, ὅπως μὴ ἐμποδίσουν τὰ τέκνα τῶν νά ἀκολουθήσουν τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν, ἀναγινώσκοντες εἰς αὐτοὺς κυρίως τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου «πρὸς πιστὸν πατέρα». Ἐὰν πειθοῦν, τῷ Θεῷ δόξα. Ἄν ὄχι, τὸ βάρος τῶν ὀνειδισμῶν τῶν ἀέθρων τοῦ ἀνθρώπου νά τὸ ἀναδέχονται τὰ τέκνα καί νά

μὴ βλασημηθῆται δημοσίως ὁ Μοναχισμός. Καί αὐτὸ συνιστᾷ ή Έγκύκλιος.

ΣΤΡΟΦΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ

Ι Β Δ Ι Ω Ν ΜΟΝΑΣΤΙΚΩΝ πληθους. Ὁ π. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος εἰς τὸ φύλλον «Έκκλησία» ἀρ. 13 - 14 συνεκέντησε ἕνα σημαντικὸν ἀ-

ριθμὸν βιβλίων, ἅτινα πραγματεύονται περὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ, πού ἀνέρχεται εἰς τεσσαράκοντα. Καί αὐτὰ ἐξεδόθησαν τὴν τελευταίαν τριετίαν. Τοῦτο ἀποκαλύπτει ὅτι ἔχομεν στροφὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν Μοναχισμόν, τὸν ὅποιον ὁ φιλομόναχος π. Ἡλίας θεωρεῖ ὡς τὸν «μεγάλον ἀγνωστον».

Ἐν συνεχείᾳ εἰσηγείται, ὅπως συγκεντρωθῆ τὸ περὶ Μοναχισμοῦ ὕλικὸν καί ἀποδελιωθῆ, πρᾶγμα πού νά συντελέσῃ εἰς περισσότερον συστηματικὴν μελέτην τοῦ Μοναχισμοῦ. Θεωροῦμεν καί ἡμεῖς ἀπαραίτητον ἕνα συστηματικὸν θεωρητικὸν ἄγωνα ὑπὲρ τοῦ Μοναχισμοῦ, διότι δι' αὐτοῦ ἐπιστρέφουμεν εἰς τὰς γνησίας πηγὰς τῆς Ὁρθοδοξίας καί οὕτω δυνάμεθα νά ἐλπίσωμεν εἰς μίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀναγέννησιν, τὴν μόνην ἁγίαν, τὴν ἀναγέννησιν διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ, πρὸς τὸν ὅποιον δακτυλοδεικτεῖ ὁ Μοναχισμός, ἀλλὰ καί τὸν ὑλόσχεται καί τὸν πραγματοποιεῖ.

Καί ὅπως ἐσδοτόχως ἐπιλέγει ὁ π. Ἡλίας, «εἰς τοὺς κροῖιμους καί τόσοον μεταβατικὸν καιρὸν μας ή γνησία φωνή τῆς Ἐρήμου καί τῆς ὄντως κατὰ Θεὸν ἀσκήσεως δύναται νά γίνῃ μία ἰσχυρὰ μαρτυρία καί ἐν ὀδηγητικὸν φῶς εἰς τὴν παραλαίουσιν κοινωνίαν μας. Αἱ μορφαί τῶν ἀθλητῶν τοῦ ἀσκητικοῦ στίβου ἀποτελοῦν ἴσως τὰ δραστικώτερα παραδείγματα πρὸς ὑπερνίκησιν τῆς ποικίλης ὑλοκρατίας, πού μασίτζει τὴν ἐποχὴν μας. Διὰ τοῦτο ή γνώσις τοῦ Μοναχικοῦ πολιτεύματος εἶναι πάντοτε ἐν χρέος, ἰδίως δὲ σήμερον».

Ταῦτα δὲ προσλαμβάνον ἰδιαιτέρην σημασίαν, ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι, ὁ ἴσων

ἐνθουσιωδῶς ἐκφραζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἐρήμου καὶ τῶν φωτῶν τῆς, ὑπῆρξε παλαιὸν στέλεχος σωματικῶν, τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν ἀπεστρέφεται τὸν Μοναχισμόν ἤθελε πάντως νὰ τὸν ἀγνοῇ.

Θὰ ἠθέλαμεν νὰ συμπληρώσωμεν εἰς τὰς δοθοντάς σκέψεις τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ, ὅτι τὸ ἀσκητικὸν - μοναχικὸν πνεῦμα χρειάζονται πάντοτε οἱ ἐν κόσμῳ κληρικοί ὅλων τῶν βαθμῶν, διότι ὁ λαὸς μας βλέπει τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν. Καὶ ἐξ αὐτῶν ἢ ἀγαποῦν καὶ μένουν πιστοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ σκανδαλίζονται καὶ ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτῆν καὶ τὸν Θεόν. Πόσον διαφορετικὴ θὰ ἦτο ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον μέρος τῆς, ἐὰν εἶχαμε κληρικοὺς λάμποντας ἀπὸ ἀγιότητα! Καὶ αὐτὸς ὁ «κόσμος», μὲ τὴν δύναμιν τοῦ παραδείγματός θὰ μετεμορφοῦτο πρὸς τὸ καλύτερον.

Συναφῶς μὲ τὴν ἐκδοσὶν τόσων μοναστικῶν βιβλίων, συγχαίρομεν διὰ τὰς ἐκδόσεις τῆς σειρᾶς «ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ», τὰ ὁποῖα ἤδη ἔφθασαν τὰ ἐννέα τεύχη καὶ διὰ τὰ ὁποῖα εἰς παλαιότεραν παρουσίαν τῶν ἐργάσομεν, ὅτι «τὰ ἔργα αὐτὰ φέρουν εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν τὸν σύγχρονον λαὸν τοῦ Θεοῦ, πὸν παραλαίει ἀναμέσον τῶν τεχνοκρατικῶν καὶ ἰδεολογικῶν διλημμάτων μιᾶς παραστρατημένης πνευματικῶς ἐποχῆς, μὲ τὸν ἀυδύνητον Ἀσκητικὸν πλοῦτον τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως».

Ἡ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ

ΣΑΝΝΑ ἐν τοῖς ἑψήσοις. Ἡ στοιχειοθεσία τῶν Α.Δ. ἐδούλοκετο πρὸς τὸ τέλος, διὰν ἐπιληροφωρήθημεν τὴν χαρμόσυνον εἶδησιν, ὅτι οἱ πατέρες τῆς μεγα-

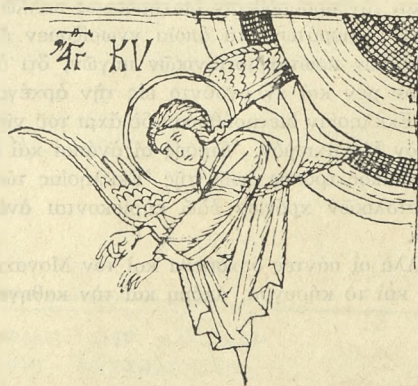
λωνύμου ἱ. Μονῆς τοῦ Βατοπαίδιου, ἀπεφάσισαν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν τὴν ἐπάνοδόν τῶν εἰς τὸ Πάτριον Ἐορτολόγιον. Οὕτω δέ, αἰρομένου τοῦ διασπῶντος τὴν ἐνότητά ἐπὶ πεντηκονταετίαν διορθωμένου Ἰωαννινοῦ εορτολογίου, ἐπανέρχεται ἡ προεβουγενῆς αὐτῆ Μονῆ εἰς τὴν τάξιν τῆς ἐνότητάς εορτολογικῆς ταυτίσεως μὲ ὁλό-

κληρον τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Οἱ Βατοπαιδίνοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ εἶναι ἄξιοι παντὸς ἐπαίνου, διότι ὑπερρικῆσαντες τὴν δύναμιν τῆς μακρᾶς συνηθείας, χάριν τῆς μεθ' ὁλοκλήρου τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐνότητος, ἐπανάφερον τὸ ἱερὸν Μοναστήριόν τῶν εἰς τὸν κοινὸν λειτουργικὸν ρυθμόν.

Πράγματι παρ' ὅτι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ Ἐορτολόγιον οὔτε σώζει, οὔτε κολάζει, ἐν τοῦτοις ἀποτελεῖ θεμελιώδη παράγοντα ἐνότητος, ἀγάπης καὶ ἐκκλησιαστικῆς λατρείας καὶ ἐξασφαλίζει τὴν κοινὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν πιστῶν. Καὶ ἡ Μονὴ Βατοπαίδιου, χωρὶς νὰ εἶχε μεταπέση εἰς τὸν χῶρον τῆς ἀπωλείας διὰ τῆς εορτολογικῆς παρεκκλίσεως, ἐν τοῦτοις ἐθεωρεῖτο ὡς ἕνα ἂν ὄχι ξέρον σῶμα, πάντως ὄχι οἰκεῖον, ἀφοῦ οἱ Ἅγιοι εἶναι ἐκωλύοντο νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν διαφόρου χρόνου ἐπιτελουμένην λατρείαν τῶν. Καὶ αὐτὸ βεβαίως δὲν ἄφηεν ἀνέπαφον τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, τῆς ὁποίας χαρακτηρ εἶναι ἡ ἐνότης καὶ, μεταξὺ τῶν Μοναχῶν ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἡ κοινὴ λατρεία.

Ἦδη μὲ τὴν φωτισμένην καὶ ἠρωϊκῆν πράξιν τῆς Βατοπαιδίνης Ἀδελφότητος, ἀποκατεστάθη πλήρως ἡ ἐνότης. Καὶ μὲ πολλὴν ἐπιθυμίαν ἀναμετρομεν νὰ συνεορτάσωμεν τὸ γεγονός κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ ἱ. Μονὴ θὰ τελῆ καὶ τὴν εορτὴν τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεόπαιδος Μαρίας, ὡς ἐξήγγειλε, διὰ νὰ εὐχηθῶμεν τοῖς Βατοπαιδίνοις ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ τὰ βέλτεστα καὶ «σωτηρίας ἐχόμενα».

ΑΓΑΠΗΤΟΙ «ΑΘΩΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ»

Μετά πολλῆς λύπης ἐπληροφορήθην ἐσχάτως, ὅτι Καθηγητὴς τις τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διὰ τῆς Θεολογίας, ἠκούσθη ἐκοτομίζων λόγον βαρύτερον κατὰ τοῦ Μοναχισμοῦ. Πολλάκις καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἠκούσθη καταφερόμενος κατ' αὐτοῦ ἄλλοτε μὲν πικροκόλως ἄλλοτε δὲ εἰρωνικῶς. Εἰς τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν θὰ ἠδυνάμην νὰ δώσω πολλὰς καὶ ποικίλας ἐξηγήσεις, ὅπως: ἐκπτώσεις ἐκ τῆς πίστεως· ἀπώλεια τοῦ φωτὸς τῆς διανοίας, φιλελεύθεραι ἀντιλήψεις κ.λ.π. Πάντοτε ὅμως ἔδίδα τὴν πλέον μετριοπαθῆ ἐξήγησιν, ὅτι οὗτος προερχόμενος ἐξ Ἐδελφότητος καὶ ἀνήκων εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς - τὴν ὅποιαν, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἐκτιμῶ ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην Ὁρθόδοξον Ἀδελφότητα, πλὴν ὅμως δὲν θέτω ὑπὲρ τὸν ἀγιοποιὸν Μοναχισμὸν - ἀπέκτησε κοντόφθαλμον προοπτικὴν. Ἔδίδα καὶ δίδω αὐτὴν τὴν ἐξήγησιν, ἀρνούμενος νὰ δεχθῶ ἑτέραν βαρυτέραν ἐπειδὴ ὁ Καθηγητὴς καὶ γινώσκει καὶ πίστιν ἀγνήν δεικνύει. Εἶπε δὲ συγκεκριμένως: «Προκαλῶ τὸν καθένα νὰ μὴ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ Μοναχισμὸς δὲν ἀποτελεῖ αἵρεσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν . . .» Ἡ θλιβερὰ αὐτῆ βλασφημία πλήττει καιρῶς πᾶσαν ψυχὴν ἐφιμεμένην θεωρητικωτέρου μακρᾶν τῆς πεζότητος βίου. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐν λόγῳ διδάσκει ταῦτα καὶ ἀπὸ ἄμβωνος - καὶ ἔχει ἐν ἄκροατήριον τὸ ὅποιον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπηρεάζεται ἐξ αὐτοῦ, ὁ ἀναφερθεὶς δυσφημιστικὸς λόγος ἀποκτᾷ μεγάλην βαρύτητα.

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ κ. Καθηγητὴς δὲν εὔρε ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ἐκκολαπτόμενον τὸν Μοναχισμὸν, ὁ ὅποιος ἀποτελεῖ τὴν συνέχισιν τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος καὶ τὴν προϋπόθεσιν διατηρήσεως πολλῶν ἄλλων χαρισμάτων, τὰ ὅποια γνωρίζομεν ἐξ αὐτῶν τῶν πρωτοχριστιανικῶν πηγῶν, ὅτι ὑπῆρχον μὲν καὶ ἐνεργοῦντο εἰς τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν διατηρήθησαν δὲ ἄχρι τοῦ νῦν εἰς τὸν Μοναχισμὸν. Ἐπίσης αἱ ἀγάπαι καὶ ὁ κοινοβιακὸς τρόπος ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ἐδῶ εὐρίσκονται ἀνέπαφα.

Ἄλλὰ οἱ πάντες δεχόμεθα καὶ τὸν Μοναχισμὸν καὶ τὸ κήρυγμα, ἀκόμη καὶ τὴν καθηγε-

σίαν, καὶ τὰς λοιπὰς ἐμφανίσεις τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν Χριστιανῶν ὡς ἔκφρασιν καὶ συνέχισιν τῶν ἀρχαίων χαρισμάτων. Ὅμως ὁ κ. Καθηγητὴς θεωρεῖ, ὡς φαίνεται, χάρισμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀπόκειται ὁ στέφανος τῆς δόξης, τὴν ἐγγραφὴν τινος ὡς μέλους εἰς τὴν Ἀδελφότητα, μὲ συνέπειαν τὴν ἐν κόσμῳ ἐξωστρεφῆ δρᾶσιν, τὸ κήρυγμα, τὴν καθηγεσίαν. Θὰ πρέπει ὅμως ἢ καὶ τὸν Μοναχισμὸν νὰ δεχθῆ ὡς χάρισμα - ὅποτε ἀπαιτεῖται σεβασμὸς πρὸς τὸν Βιβλικὸν καὶ Πατερικὸν θεοσμὸν - ἢ καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα νὰ ἀπορριφῆ θέτων ἐν πράξει τὸν ὅρον τῆς ἀποχῆς τῆς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος καὶ τῆς ἔδρας διδασκαλίας.

Ὁ πόλεμος τινῶν ἐκ τῶν Ἀδελφοτήτων ἀδελφῶν Χριστιανῶν κατὰ τοῦ Μοναχισμοῦ στηρίζεται εἰς τὰ δύο ταῦτα: τὴν ἄγνοιαν καὶ τὸν ζῆλον. Καὶ συγκεκριμένως ἡ ἄγνοια θεωρεῖ ἀνωφελῆ τὸν ἱερὸν θεοσμὸν καὶ τοὺς ὑψηλοὺς πνευματικoὺς στόχους του, ἐνῶ συγχρότως παρορᾶται ἡ ἀλάθητος ἀξιολογία τῆς Ἐκκλησίας μας («Φῶς μὲν μοναχοῖς, Ἄγγελιοι φῶς δὲ πάντων ἀνθρώπων, μοναδικὴ πολιτεία»). Ὁ δὲ ζῆλος ἔχων ὡς κίνητρον τὴν τάσιν τῆς διαδόσεως τῆς πίστεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν διάσωσιν τοῦ πληρώματος τοῦ κλυδωνιζομένου (!) σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, ἐκφυλίζεται εἰς «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλον». Ὁ ζῆλος οὗτος χρησιμοποιοῖ πολλάκις γλῶσσαν τραχεῖαν, συμπεριφορὰν ἐστερημένην ἀγάπης καὶ ἐνεργείας προσκρούσους εἰς τὴν στοιχειώδη εὐαγγελικὴν ἠθικὴν. Ταῦτα πάντα ἀπορρέοντα ἐκ τῶν δύο προαναφερθέντων κακῶν, ἔχουν βαρεῖας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐδένα πείθουν, ὅτι ἔχουν σέσωσιν τινὰ μὲ τὸ Ὁρθόδοξον ἥθος.

Ἐν κατακλείδι, ἂς παύσωμεν νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς αὐθεντία εἰς τὰ ὑπερβαίνοντα τὰς ἐμπειρίας μας πνευματικὰ ζητήματα, ἐντυπωσιαζόμενοι ἀπὸ κρίσεις θαυμαστῶν μας. Ἄς μὴ βλέπωμεν τὸν Μοναχισμὸν ὡς θεοσμὸν ξένον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄς ἀναγνωρίσωμεν ἂν μὴ τι ἄλλο, τοῦλάχιστον τὸν πλοῦτον τῆς μοναστικῆς πνευματικότητος: φυγὴ κόσμου, ἀπροσπάθεια, ὑπακοή, ἡσυχία, ταπεινώσις, προσευχή, νῆψις, πρᾶξις, θεωρία, θέσις.

Εὐχαριστῶ δ. μ. δ.

«Ὁρᾶν σου τὴν Εἰκόνα Μητρε Θεοῦ, τὴν ἐμοὶ γλυκερὰν καὶ παμπόθητον, ἀδυνατῶν, θρήνοις κατατήκω μου τὴν ψυχὴν, βίον βιωῶν ἀβίωτον καὶ ὀδυνηρὸν καὶ θαρυνενθῆ, διό με μεταστάντια, ἀξιώσον ὀρᾶν Σε, καὶ παρεστάναι τῷ προσώπῳ Σου».

(τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Μαυρόποδος, ἀνεκδοτοῦ)

ἙΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΣΩΤ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ - ΠΕΡ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ 14, ΤΗΛ. 536.910 - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

9ε

ТОМКО, АЛЕКС

ТОМКО, АЛЕКС
ТОМКО, АЛЕКС

29/30

Национална библиотека
"Иван Вазов"

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΝΑΤΟΜΙΚΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

95/96